

Anyanyelv és kommunikáció munkafüzet

Anyanyelv és kommunikáció

munkafüzet 4. osztályosoknak

A kiadvány 2018. 02. 27-től 2023. 08. 31-ig tankönyvi engedélyt kapott a TKV/41-16/2018 számú határozattal.

A tankönyv megfelel az 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI-rendelet 1. melléklete Kerettanterv az általános iskola 1–4. évfolyama számára megnevezésű kerettanterv 1.2.1. Magyar nyelv és irodalom tantárgy előírásainak.

A tankönyvvé nyilvánítási eljárásban közreműködő szakértők: POMÁZI IMRÉNÉ, ZARUBAY ATTILA

Tananyagfejlesztők: BENKŐNÉ NYIRŐ JUDIT, DIÓSSYÉ NANSZÁK ANDREA,
GRÓFNÉ SALAMON ÉVA, JEGESI KRISZTINA, KÓRÓDI BENCE

Alkotószerkesztő: BENKŐNÉ NYIRŐ JUDIT, KÓRÓDI BENCE

Szakmai és vezető szerkesztő: KÓRÓDI BENCE

Tudományos-szakmai szakértő: GAJDÓNÉ DR. GÓDÉNY ANDREA, DR. NAGYHÁZI BERNADETTE

Pedagógiai szakértő: BOSÁNYI ÉVA

Nyelvi szakértő: HEDVIG OLGA MÁRIA

Olvasószerkesztő: BARTUS CSILLA

Grafikai szerkesztő: RÓTH ÁGNES

Korrektor: KUTAS ÉVA

Fedélterv: SLEZÁK ILONA

Látvány- és tipográfiai terv: KAJTÁR LÁSZLÓ

Illusztrációk: BÓDI KATALIN, TÉNYI KATALIN

Fotók: © MTI: Illés Tibor, © Thinkstock, ©CULTiRiS / Képegy Bence, Gyukics Péter, ©MTI Fotó: Kollányi Péter, ©Fortepan, ©Shutterstock

Grafika: Bóna László

A tankönyv szerkesztői ezúton is köszönetet mondanak mindazoknak a tudós és tanár szerzőknek, akik az elmúlt évtizedek során olyan módszertani kultúrát teremtettek, amely a kísérleti tankönyvek készítőinek is ösztönzést és példát adott. Ugyancsak köszönetet mondunk azoknak az íróknak, költőknek, képzőművészeknek, akiknek alkotásai tankönyveinket gazdagítják.

© Eszterházy Károly Egyetem, 2018

ISBN 978-963-436-085-8

Eszterházy Károly Egyetem

3300 Eger, Eszterházy tér 1.

Tel.: (+36-1) 460-1873, fax: (+36-1) 460-1822

Vevőszolgálat: vevoszolgalat@ofi.hu

A kiadásért felel: dr. Liptai Kálmán rektor

Raktári szám: FI-501010402/1

Műszakiiroda-vezető: Horváth Zoltán Ákos

Műszaki szerkesztő: Horváth Zoltán Ákos, Kóródiné Csukás Márta

Nyomdai előkészítés: Kajtár László

Terjedelem: 11,33 (A/5) ív, tömeg: 235 gramm

1. kiadás, 2018

Az újgenerációs tankönyv az Új Széchenyi Terv Társadalmi Megújulás Operatív Program 3.1.2-B/13-2013-0001 számú, „A Nemzeti alaptantervhez illeszkedő tankönyv, taneszköz és Nemzeti Köznevelési Portál fejlesztése” című projektje keretében készült. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósult meg.

Nyomtatta és kötötte:

Felelős vezető:

A nyomdai megrendelés

törzsszáma:

SZÉCHENYI 2020

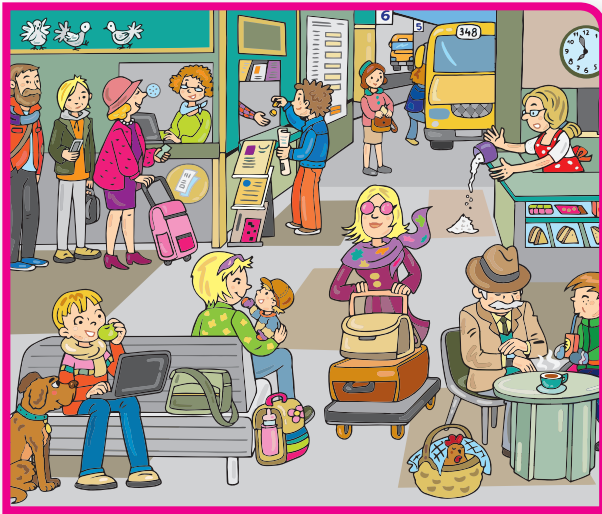
MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Fejezetről fejezetre...

A hangok és a betűk

1. a) Mondd ki a képek nevét!
b) Hány hangból és hány betűből állnak a szavak? Írd a képek nevét a megfelelő helyre, és töltsd ki az üres négyzeteket!

hangok száma:

4

betűk száma:

3

- c) Hány többjegyű, illetve hosszú mássalhangzót jelölő betűt találtál? Mi az oka, ha nem ugyanannyi a hangok és a betűk száma?

2. Pótold a szavak hiányzó betűjét! Írd le a szavakat betűrendben!

_____ebrecen, _____ió, _____epülő, _____ávid, _____odri, _____aba, _____épa

3. a) Keresd meg a megadott szavak helyét a betűket jelölő karikák száma és a beírt betűk alapján! Írd be a hiányzó betűket az üres karikákba!

erkély fejsze varjú játék folyó bojt kastély kályha

j○○○○○ ○○○ly○ ○○○○j○ ○○○○○ly

○○○ly○○○ ○○○j○ ○○○j○○○ ○○○○○○○ly

- b) Írd le a szavakat emlékezetből a füzetedbe!

4. Fogalmazd meg, milyen szabály jut eszedbe az alábbi szavak helyesírásáról! Pótold a hiányzó, hosszú magánhangzót jelölő betűket!

vasal____ s____ hegyez____ etet____ feny____ túr____

ágy____ aut____ rádi____ ás____ farag____ hál____

hábor____ j____ felh____ eserny____ bor____ tet____

szomor____ k____ koszor____ lobog____ legel____ körz____

A szavak

1. a) Másold le a meserészletből az odaillő szavakat a kérdőszók mellé! Karikázd be a toldalékokat! Figyeld meg a szerepüket a mondatban!

Volt egyszer egy jóra való szegény lány. Anyjával együtt élt egy kunyhóban. Kifogytak egyszer minden ennivalójukból. Elindult a lány az erdőbe. Szembetalálkozott egy öregasszonnyal. Kapott tőle ajándékba egy kis fazekat. Olyan fazék volt ez, hogy ha azt mondta neki a lány: ...

Grimm testvérek: Kásahegy

Ki? _____ Hová? _____

Kivel együtt? _____ Miből? _____

Hol? _____ Mit? _____

- b) Mondd el, szerinted hogyan folytatódhat a történet! Keresd meg az eredeti mesét! Hasonlítsd össze a te folytatásoddal!

2. a) Írd a táblázatba az alábbi szavakat jelentéskörük alapján csoportosítva! A csoportok neve a színes keretbe kerüljön!

vitórlás, csavarhúzó, motorcsónak, kalapács, ananász,
gőzhajó, mangó, filctoll, fűrész, kréta, kivi, ceruza

- b) Válassz egy szót, és írd körül a jelentését társadnak! Ő találja ki, melyik szóra gondoltál! Ezután cseréljtek!

3. a) Írd a megadott szavak mellé ellentétes jelentésű alakjukat!

pontos – _____ sötét – _____

jóllakott – _____ sír – _____

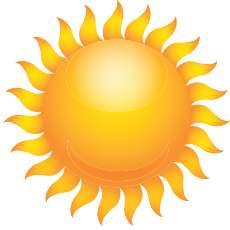
bejön – _____ betegség – _____

- b) Találjatok ki új szavakat a fenti szavak betűinek felhasználásával!

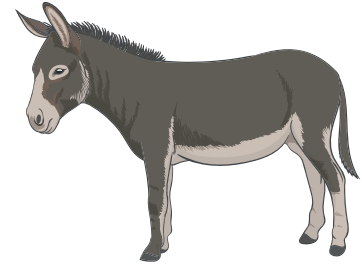

A szófajok

1. a) Keress értelmes szavakat a betűhálóban! Színezd ki a megtalált szóhoz tartozó betűket! Vízszintesen és függőlegesen kereshetsz.

m	e	m	e	z	t	u	d
o	r	r	s	z	é	p	t
n	e	v	e	t	f	á	s
d	s	n	a	p	á	l	l
a	r	a	n	y	o	s	h
t	a	k	a	r	a	p	a
s	z	a	m	á	r	á	s
ó	p	o	n	t	o	s	i

- b) Másold le a megtalált szavakat szófajuk szerint csoportosítva!

főnév: _____

melléknév: _____

ige: _____

2. a) Egészítsd ki a szótagokat a megadott szófajnak megfelelő értelmes szavakká! Keress több megoldást, ezeket már a füzetedbe írd le!

ige

ol-_____, ta-_____, ne-_____, ke-_____

főnév

pa-_____, le-_____, ma-_____, e-_____

melléknév

vi-_____, a-_____, ked-_____, mo-_____

- b) Másolj le egy szósort emlékezetből! A társad ellenőrizze a helyesírásodat!

3. a) Húzd alá a szavakat a szófajuknak megfelelő színnel!

főnév

köröz

körző

kör

köret

köröm

ige

álmodik

álom

álmos

álmodozik

álmatlan

melléknév

nevet

nevel

neves

nevez

neveletlen

b) Válassz a szavak közül egy főnevet, egy melléknevet és egy igét!
Írj mindegyikkel egy-egy mondatot a füzetedbe! Ügyelj a helyesírásra!

4. Írj az **ég** szóval két mondatot! Az egyikben ige, a másikban főnév legyen a szó!
Példa: Anyu lent **vár**. Régen épült ez a **vár**.

5. a) Karikázd be, melyik szó nem illik az adott csoportba! Melyik másik csoportba tennéd? Indokold meg választásodat!

nyelvtan levél

közmondás

tálca csatorna

ragaszt akarat

forró éhes

rettenetes

vicces lapos

széles színez

teker rohan

tervez

nyomás forr

hajol folyik

b) Gyűjts minden kerethez új szavakat! Írd le őket csoportosítva a füzetedbe!

6. Egészítsd ki a mondatokat a megadott szófajú szóval!

A _____ (főnév) vonulása már augusztusban elkezdődik.

A gólyák ilyenkor indulnak _____ (melléknév) útjukra Dél-

Afrikába. Az itthon teletű madaraknak _____ (ige) madár-

etetőket, és októberben akasszuk ki ezeket a _____! (főnév)

7. Bővítsd a mondatot az alábbi sorrendnek megfelelően! Mindig tartsd meg az előzőleg bővített mondatot! Írd a mondatokat egymás alá a füzetedbe!

András néz.

1. főnév

2. melléknév

3. névelő + főnév

A mondatok és a szöveg

1. Fejzd be a mondatokat! Milyen írásjelet használtál? Miért?

Pontosan akkor csengettek, amikor _____

Találkozzunk _____

Hová szeretnél _____

Sokan gondolják, hogy _____

Megkérdeznéd, hogy _____

Sokszor _____

2. a) Számozd meg időrendben a mondatokat! Hogyan gondolkodtál?

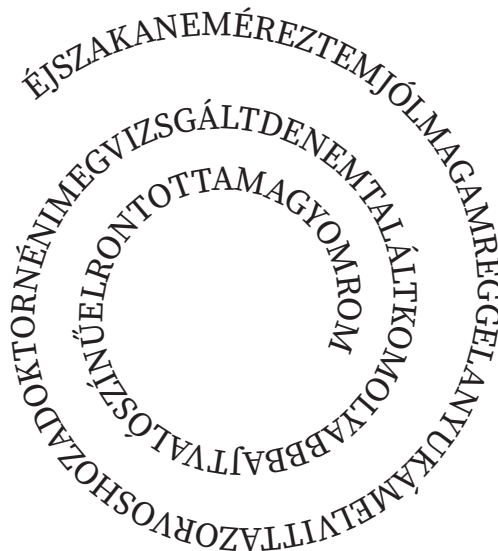
- Megláttak egy medvét.
- Erre a másik is menekülni próbált, de nem jutott messzire.
- Együtt vándorolt két jó barát.
- Mikor nyomába ért a medve, elnyúlt a földön, és halottnak tette magát.
- Az egyik sietve felmászott a fára, s elbújt a lomb között.

Ezópus: A gyáva barát

b) Hogyan folytatódhat a történet? Találj ki társaddal egy lehetséges folytatást!

3. a) Tagold szavakra a szókígyót! Jelöld a mondatok határát színessel! Írd le a füzetbe helyesen a mondatokat!

b) Folytasd a szöveget két mondattal!

4. Mit jelentenek a szólások? Értelmezd őket egy-egy mondattal!

A kisujját sem mozdítja. _____

Mi szél hozott erre? _____

Szereti, mint kutya a macskát. _____

Nem jut egyről a kettőre. _____

5. Az alábbiakban egy történet első és utolsó mondatát olvashatod. Találjátok ki a szöveg többi részét! Írd le 2-3 összefüggő mondatban! Adj címet is neki!

Korán reggel együtt szálltunk fel a csapattársaimmal a buszra.

Nagyszerű érzés volt győztesként hazatérni.

6. a) Kösd össze az összetartozó mondatpárokat!

Két éve sportolok.

Egy sérült galambot pillantottunk meg.

Nagyapáméknak egy almáskertjük van.

Meglátott egy nyírfát, ami emberi

hangon szólalt meg.

• Sétáltunk a parkban.

• Először indulok versenyen.

• Az öregember fogta a baltát,
és elment az erdőbe.

• Az egész család szedte az almát.

b) Válassz egy mondatpárt, és fűzd szöveggé! Adj címet a történetnek!

7. Játsszatok! Alkossatok érdekes „osztálytörténetet”!

Egy gyerek címadással kezdje a történetet, a következő mondja az első mondatot! Mindenki egy kapcsolódó mondattal bővítse tovább a megkezdett gondolatot!

Helyesírási ismeretek

1. a) Olvasd fel helyes kiejtéssel a szavakat! Pótold a szavak végén a hiányzó magánhangzókat!

baty____, zsal____, bet____, hercegn____, hírad____, búcs____, nyakkend____,
ham____, nagyap____, sárgarig____, kancs____, vendégl____, dombor____,
dar____, sűr____, kaka____, ár____, illemtud____, pillang____, vakáci____,
mank____, tüd____, orrszarv____, testnevel____, súlyemel____, fés____,
albérl____, nagyszáj____, kengur____, koszor____, esk____, légnem____

- b) Állapítsd meg az a) feladat szavainak szófaját! Döntsd el, melyik állítás igaz a szavakra! Színezd be azt a keretet, amelyik az igaz állítást tartalmazza!

főnevek száma > melléknevek száma

főnevek száma < melléknevek száma

főnevek száma = melléknevek száma

2. Toldalékolod a megadott főneveket a mondatok értelmének megfelelően! Figyeld meg, mi történik a szavakkal a toldalékolás során!

A tányérok mellé helyeztük a _____ és a _____. (kanál, villa)

Rátettem az _____, a _____ és

a _____ egy nagy _____.

(újhagyma, paprika, retek, tálca)

3. a) Összekeveredtek az egy- és kétjegyű betűk! Alkoss belőlük igéket a füzetben!

ERCSCSEN

CSLCSOAN

LBABON

POPKNA

BBILNE

NACSLIL

b) Egészítsd ki a mondatokat az előző feladat igéinek megfelelő alakjával!
Mi a közös az igék jelentésében?

A tűz _____ . Az ág _____ .

A víz _____ . A függöny _____ .

A kavics _____ . Az ékszer _____ .

4. a) Pótold a szavak hiányzó betűit!

		h						s				r							
		a				e		ú				e							
l	e		t	ő		m	o	s	o		o	g							
		í						é			ú	t							
		t			s	e	k	é		s	ó	h	a		é				
														s	e		p	í	t
														á					
														g					

b) Csoportosítsd a kiegészített szavakat szófajuk szerint!

főnév: _____

melléknév: _____

ige: _____

5. Írd le a szavakat az összes lehetséges helyen elválasztva a füzetedbe!

leghullámosabb, kulcsosomó, megjegyez, feladat, lámpabúra, legkisebb

6. Egészítsd ki a hiányos szavakat a megadott betűkkel! (g, gg, s, ss, gy, ggy)
Írj mondatot az ide nem illő szóalakkal a füzetedbe!

va _____ al

me _____

szö _____ el

A szavak és jelentésük

1. a) Mi van a képen? Válaszolj egy közös szóval!

nyelvtan
matek
testnevelés

b) Magyarázd el, milyen kapcsolatot találsz a szavak két-két jelentése között!

c) Karikázd be azt a képet, amely a szó elsődleges, eredeti jelentését ábrázolja!

2. a) Nézzétek meg az Értelmező szótárban a szavak jelentését! Mit tapasztaltatok?

védő mag nyelv biliárd bohóc bölcsőde

b) Húzzátok alá az egyjelentésű szavakat! Nevezd meg a többi szó fajtáját!

3. a) Értelmezd a közepen lévő szavakat! Kösd össze őket a rájuk illő szavakkal, mondatokkal! Beszélj meg társaddal, van-e összefüggés a jelentések között!

szerszám

fogantyú, fül

A látás érzékszerve.

gyógykenőcs

ír

fogó

szem

Többségében Írországból lakó nép.

Betűket, számokat lejegyez.

Fürtös gyümölcs egy-egy bogyója.

Apró tárgyak közül egy darab.

b) Válassz ki egy szót! Írj az összes felsorolt jelentésével mondatot a füzetedbe!

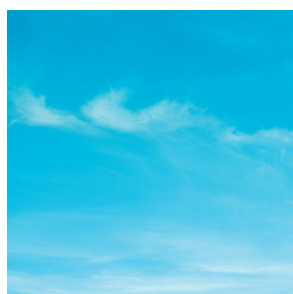
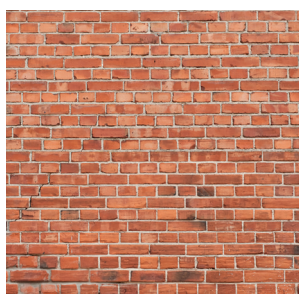
4. a) Egészítsd ki a mondatokat a megadott szavakkal!

fánk érem fogoly héja hasad

A _____ csuklójára bilincs került. • Utcánk díszé lett a mi terebélyes
_____. • A _____ húsból ízletes vadételek készíthe-
tők. • Ez a szikla sosem _____ ketté. • Az almának a _____
is egészséges. • A győztes jutalma egy színarany _____. • Kedvenc
édességem a _____. • Fáj még a _____? • Elkések az
iskolából, ha nem _____ el ezt a buszt.

b) Állapítsd meg a mondatokban az azonos szóalakok szófaját!

5. a) Mondd ki, mit látsz a képeken! Állapítsd meg, milyen szófajúak ezek a szavak! Alkossatok a társaddal ezekkel a szóalakokkal egy-egy mondatot egy másik szófajjal!

fal

vár

ég

b) Van-e összefüggés az azonos szóalakok két-két jelentése között?

6. a) Gyakorolj szólásokkal, közmondásokkal is! Minden mondatpárhoz keress egy-egy szót! Használd O. Nagy Gábor Szólások és közmondások könyvét!

dér idő nyúl levél

Csípi a _____ az orrát. Megfogta a _____ a haját.

Neki szól a _____. Árva, mint a lehullott _____.

Olyan, mint a rossz _____. Az _____ pénz.

Aki korábban _____, hamarabb markol. Gyáva, mint a _____.

b) Értelmezd a szólások jelentését!

c) Állapítsátok meg, többjelentésűek vagy azonos alakúak-e a szavak! Indokljátok meg válaszotokat a tanultak alapján!

A főnév ismétlése

1. a) Válaszd ki azokat a szótagokat, amelyek a színessel kiemelt szótaggal összeolvasva főnevet alkotnak! Írd le a főneveket!

be- -széd -von -ad -szív -tű

ma- -gas -musz -dár -kog -kacs

ha- -vas -mis -mu -lad -rang

ke- -ring -mény -rék -hely -rek

ta- -vasz -lál -nul -nú -gad

- b) Írj a főnevekkel különböző fajtájú mondatokat a füzetedbe!

2. a) Beszéljétek meg csoportban, mit tanítanak meg egy harmadik osztályosnak a főnévről!

- b) Írjatok hozzá példát a tankönyvetek gondolattérképe alapján!

FŐNÉV

3. a) Beszélj meg társaddal, mit tanultatok a szavak végén levő magánhangzók helyesírásáról!

b) Pótold a főnevek végén hiányzó betűket!

BATY____, ZÉN____, GÖDÖLL____,

GALYATET____, KÖSZÖR____, OTT____

FÁRA____, SERPENY____, VARJ____, JEN____

c) Ellenőrizték meg a megoldásokat!

4. Másold le az előző feladat főneveit a megadott szempontok szerint!

KÖZNEV	TULAJDONNEV

5. Alkoss a megadott szavakból főnév szófajú összetett szavakat a füzetedben!

DOBOGÓ KENYÉR MÁTRA

KECSKE HÁZA KOMOLY MORZSA

BÉKA ZENE KŐ

6. a) Húzd át minden oszlopban azt a szót, amely nem illik a többi közé!

november	születésnap	Zelk Zoltán
október	húsvét	József Attila
vasárnap	pünkösd	Arany János
december	karácsony	Kossuth Lajos

b) Nevezd meg az oszlopokat! Írd a szavakat felülre!

c) Írj mindegyikhez egy-egy odaillő főnevet alulra!

A személynevek

1. a) Egészítsd ki a keresztnevekben a hiányzó betűket!

lány		fiú	
M__nik__		M__r__on	
__oém__		__ene__ek	
V__kt__ri__		__áv__d	
Zs__f__a		R__la__d	
__á__mi__		__k__s	

b) Írd melléjük egy-egy becézett alakjukat!

2. a) Az alábbi szópárok csak a kezdőbetűben különböznek. Írd le közülük a mondatba illőt! Indokold meg döntésedet!

Jutka legjobb barátnője _____
jázmin/Jázmin

Év végi ünnepünk a _____
Szilveszter/szilveszter

A _____ és a _____ hasonló virágzatú.
Margaréta/margaréta Kamilla/kamilla

Az osztály legjobb tanulója _____
szilárd/Szilárd

b) Írj a fel nem használt szavakkal mondatokat a füzetedbe!

3. Válaszolj a kérdésekre személynevekkel!

Hogy hívják az osztályfőnököd?

Hogyan szólítod?

Ki a legjobb barátod?

Hogyan szólítod?

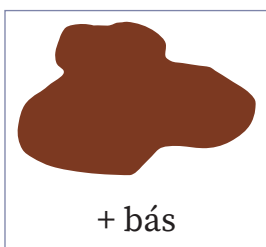
4. a) Pótold a személynevek hiányzó betűit! Írd melléjük, mi a közös a keretekben lévő szavak helyesírásában!

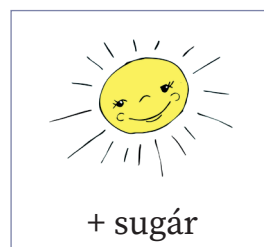
Ador án
Ha nalka
 ános

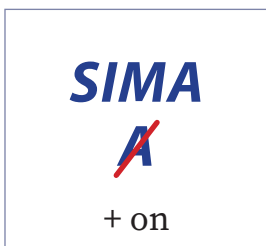
Orso a
Ibo a
Gerge

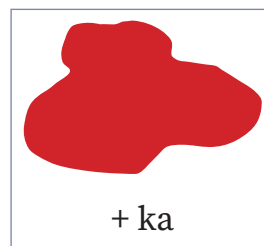
- b) Gyűjts további neveket mindkét csoporthoz!

5. A képrejtvények keresztneveket rejtenek. Írd le a megoldásokat! Ügyelj a helyesírásra!

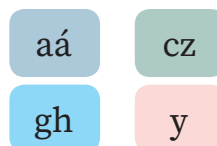

6. Pótold a megadott betűkkel a régies családnevekből hiányzó betűket!

Balo____, Kisfalud____, Kazin____y, G____l, Ad____, P____l,
Móri____, Vörösmart____, Rákó____i, Vé____, Rá____

A földrajzi nevek 1.

1. Keres földrajzi neveket a betűhálóban! Írd a szavakat a vonalra!

B	A	D	A	C	S	O	N	Y	H
A	S	E	M	R	L	N	I	J	O
L	R	S	Z	E	G	E	D	T	R
A	O	N	P	G	S	P	U	O	T
T	D	V	I	E	D	J	H	M	O
O	U	Á	P	R	T	I	E	R	B
N	E	C	H	L	D	U	N	A	Á
H	T	N	E	M	Z	P	S	D	G
U	A	G	G	T	E	L	E	K	Y
J	S	D	N	R	T	A	T	A	M

2. Pótold a földrajzi nevek hiányzó betűit! Nevezd meg egy-egy közös szóval a szavakat egy soron belül!

___ alatonle___ e, Szom___ athe___,
 Gödö___ ő, ___ unaú___ város, Si___ fok
 Szer___ ia, Bulgá___ i___, ___ ománi___,
 ___ vájlc, Ind___ a, ___ usztri___
 Bör___ öny, Mát___ a, M___ csek,
 V___ rtes, Bak___ ny

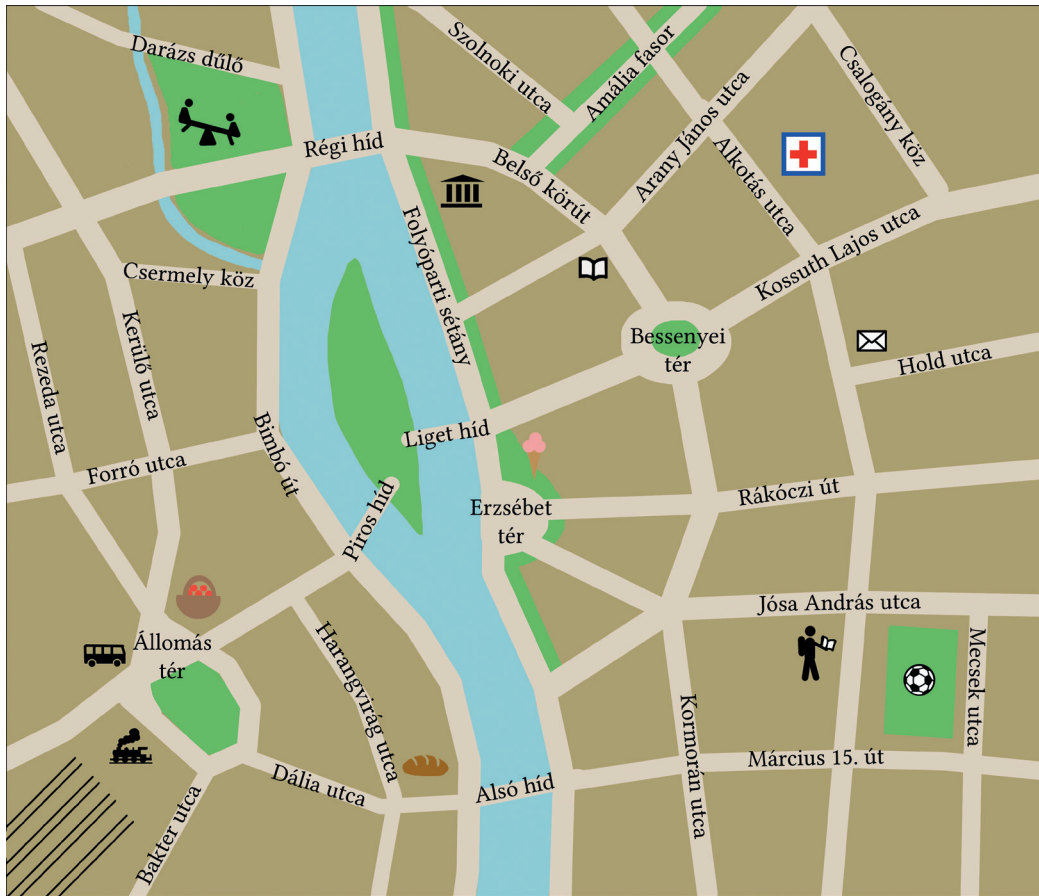

3. Írd a vonalakra a meghatározáshoz tartozó földrajzi neveket!
 Ügyelj a helyesíráásra!

Gyönyörű tavunk Velencénél. _____
 A Duna egyik szigete Csepelnél. _____
 Hegyvonulat Budapest budai oldalán. _____
 A Föld legcsendesebb óceánja. _____

A földrajzi nevek 2.

1. a) Figyeld meg a térképet! Beszélj meg társaddal, milyen rajzokat láttok! Melyik ábra mit jelöl?

- b) Válaszolj a kérdésekre földrajzi nevekkel a térkép részletei alapján!

Milyen útvonalon jutsz el a postától a buszpályaudvarra?

Hány hídon lehet átmenni a folyó egyik partjáról a másikra? Sorold fel a nevüket!

Merre mennél az iskolából a játszótérre?

Milyen utcák határolják a focipályát?

2. A megyeszékhelyek nevének betűi összekeveredtek! Írd le helyesen a városok nevét! Írd mellé, melyik megyének a székhelye!

BACSÉSKÉBA _____

GESZDE _____

SOPKARÁV _____

SZPÉMREV _____

GÓLSARJÁNTA _____

3. Tagold szavakra a szöveg mondatait! Írd le a benne lévő földrajzi neveket! Ügyelj a helyesíráásra!

FŐTÉRÉ SARANYJÁNOS UTCASZINTE MINDEN TELEPÜLÉSEN VAN. ÁMA KAD

NÉHÁNY UTCANÉV, AMELYNEK AZ EGÉSZ ORSZÁGBAN NINCSPÁRJA.

FUTRINKA UTCAPÉLDÁUL NEM CSAK AMESÉBEN LÉTEZIK,

HANEM SZEGEDEN IS.

SOROKSÁRON AMI CIMACKÓ UTCABIZTOSAN SOKAKKED VENCE.

EZEN KÍVÜLVAN MÉGHABLEÁNY UTCÁ, NYUSZISÉTÁNYÉS NÉVTELEN UTCÁIS.

4. Gyűjtsd össze néhány utca, út és tér nevét a településeken! Írd ide!

A földrajzi nevek 3.

1. Írd le földrajzi nevekkkel a megadott adatok szerint, hol laksz!

ország: _____

megye: _____

település: _____

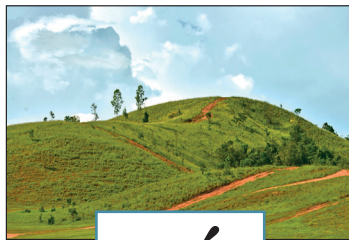
utca, házszám: _____

2. Írd le helyesen az alábbi földrajzi neveket!

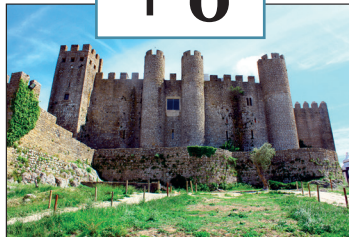
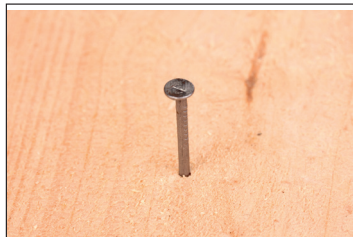

SZABADSÁGHÍD BÉKÉSMEGYE HŐSÖKTERE BÜKKHEGYSÉG FÓTÉR
TISZATÓ CSENDESÓCEÁN SZABADSÁGHEGY BALATONTÓ VÁCIUTCA

3. A képrejtvények városok nevét rejtik. Melyek ezek?

+ Ó

Az intézménynevek

1. Alkoss intézményneveket az egyforma betűvel írt szavakból! Írd le őket!

magyar

városi

debreceni

stadion

tudományos

Móra

református

Ferenc

magyar

általános

természettudományi

iskola

akadémia

kollégium

múzeum

2. Helyezd el az alábbi intézményneveket a megfelelő mondatba! Ügyelj a toldalékolásra és a helyesírásra!

BUDAPEST BÁBSZÍNHÁZ · MAGYAR POSTA ·
SZÓRAKATÉNUSZ JÁTÉKMÚZEUM ·
MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ ·
KÖLCSEY FERENC ÁLTALÁNOS ISKOLA

A _____ ezúton közli a látogatókkal, hogy a különleges játékok kiállítását jövő szombaton nyitja meg.

A _____ egy híres külföldi operaénekest hívott meg előadónak.

A _____ 7-14 éves gyermekek végzik tanulmányaikat.

A _____ szállítja a csomagjainkat.

A _____ tudatja a kedves nézőkkel, hogy a Hókirálynő bábmese előadása technikai okok miatt elmarad.

3. Írd le az iskolád pontos nevét és címét!

Mozik, boltok saját neve

1. a) Melyik helyhez melyik név illik? Kösd össze!

Náncsi néni ●	● péksége
Molnár és társa ●	● cipőboltja
Suszter Elemér ●	● kifőzdéje

b) Figyeld meg a szolgáltatóhelyek helyesírását! Vajon miért írjuk ezeket kisbetűvel?

2. a) Melyik mondatban intézménynév a tulajdonnév? Húzd alá!

A Marcipán Cukrászda tájékoztatja kedves vendégeit, hogy áramszünet miatt a holnapi napon a helyisége zárva tart.

Hétfvégén a Marcipán cukrászdában ünnepeltük a születésnapomat.

b) Magyarázd el, mikor melyik alak a helyes!

c) Az épület, a hely vagy az intézmény? Pótold a hiányzó tulajdonneveket az alábbi mondatokban a fenti szabály szerint!

MADÁCH SZÍNHÁZ

A _____
vezetősége jelmeztervezői pályázatot írt ki
általános iskolás gyerekeknek.

A _____
egy nagyon jó előadást néztem meg a múlt
hónapban.

SZÉCHENYI GYÓGYFÜRDŐ ÉS USZODA

A _____
volt a legklasszabb hely, ahol anyuékcal
fürödtünk Budapesten.

A _____
közleménye szerint a téli nyitvatartás rendje
megváltozik.

Alkotások címe

1. Nevezd meg, miknek a címe található a lila keretben! Írd őket a megfelelő vonalra!

Micimackó

Ég és Föld

Petőfi Sándor összes versei

Magyarország

Idegen szavak és kifejezések szótára

Olvasókönyv 3. osztályosoknak

Tisza, tyúkanyó, ürge

haza, karácsony, népmese, Kinizsi

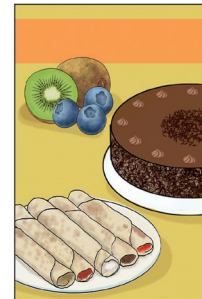
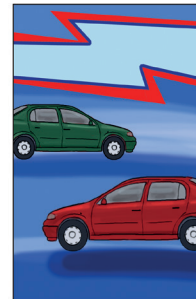
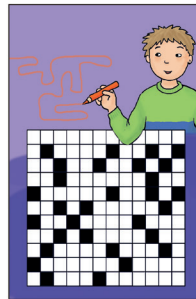
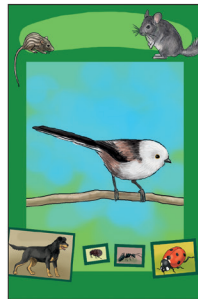
alufólia, asztrológia, miniatűr

Százholdas Pagony, Füles, Tigris, méz

tanyák, vizeink, falvak, hegyvidék

csillagképek, Nap, bolygók, sarkvidék

2. Találj ki címet az alábbi újságok címlapjához! Legyen köztük olyan is, amely végén kérdő- vagy felkiáltójel van! Írd le őket a tanult szabálynak megfelelően!

3. Írd a költők, írók neve mellé egy-egy alkotásuk címét!

Kölcsey Ferenc: _____

Gárdonyi Géza: _____

Weöres Sándor: _____

Petőfi Sándor: _____

4. Mely rajzfilmekből valók az alábbi képek? Írd a címüket a kép alá!

5. Melyik gyermekdalból valók az alábbi részletek? Írd le a címüket!

...szél fújja, fújdogálja...

...szegény embert mindig ér...

...három varjú kaszál...

6. Összekeveredtek a mesék címei. Írd le helyesen a címeket!

A rókatanya

A pincérfrakk utcai muzsikuskok

A kóró és a tücsök

A téli kismadár meséi

A farkas mint pásztor

A szebeni cicák

7. a) Milyen alkotásokat láthattok a képeken?

Erzsébet királyné

A varázsló kertje

Budavár ostroma

b) Melyik képhez tartoznak a fenti címek? Kösd össze!

Egyéb tulajdonnevek

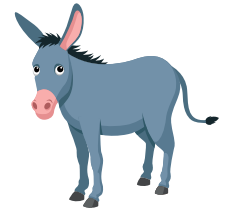
1. Pótold a szavak kezdőbetűit! Írd le páronként a közneveket és a tulajdonneveket! Te milyen kisállatot tartasz vagy szeretnél? Mondd el!

___ ül, ___ üles, ___ amár, ___ rmányos, ___ apsifüles,
___ irmi, ___ lefánt, ___ incin, ___ ólya, ___ gér, ___ elep

köznév

tulajdonnév

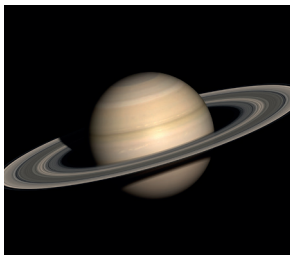

_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

2. Írj márkaneveket a megadott termékekhez! Ügyelj a helyesírásra!

_____	joghurt
_____	televízió
_____	fogkrém
_____	kerékpár
_____	telefon
_____	rágógumi

3. Nevezd meg az alábbi égitesteket! Írd a vonalra a nevüket! Segítenek az összekevert betűk!

TURNSZUASZ

ÚJTET

PIJTUER

LÖDF

A toldalékok fajtái

1. a) Egészítsd ki a hiányos mondatokat egy-egy toldalékos főnévvel!

Bárcsak elmehetnék a _____!

Ezen a _____ nagyon sok különleges játékot próbálhatsz ki.

Minden este én locsolom meg otthon a _____.

Hirtelen a _____ előttünk termett egy róka.

Épp egy _____ ültem, amikor hívtál.

b) Hasonlítsátok össze csoportban a megoldásaitokat!

2. a) Melyik kérdéssor melyik szócsoporthoz illik? Kösd össze!

b) Karikázd be azokat a toldalékokat, amelyek után más toldalék is állhat! Mondd el, mit jelölnek!

Kik?
Mit?
Hová?

rokonaim
autóval
Hollandiából

Kik?
Mivel?
Honnan?

kosarasok
labdát
pályára

c) Egészítsd ki az azonos csoportba tartozó toldalékos főneveket egy-egy igével, és alkoss belőlük mondatokat a füzetedben!

3. a) Alkoss a megadott szavakból főneveket a példák alapján!

lát – látás

édes – édesség

kér – kérés

jó – jóság

hall – _____ egész- _____

fúr – _____ ad – _____

finom – _____ szép – _____

tagad – _____ kíváncsi – _____

b) Gyűjts további szavakat a füzetbe a fenti toldalékokkal!

A főnév és a -val, -vel

1. a) Írd le csoportosítva elválasztás nélkül a megadott főneveket!

je-lek-kel
srá-cok-kal
é-ne-kes-sel

füty-tyel
bás-tyák-kal
hul-lá-mok-kal

asz-szony-nyal
korty-tyal
szörny-nyel

u-szo-nyok-kal
ka-ka-ó-val
ó-vo-dás-sal

b) Adj címet a csoportoknak!

2. Felelj toldalékos főnévből álló egyszavas mondattal a kérdésekre!

Mivel	méred az időt?
	varrod meg a ruhát?
	írod a leckéd?
	szoktál játszani?
Kivel	osztod meg a titkaidat?
	tanulnál együtt szívesen?

3. Pótold az ismert gyermekdal hiányzó szavait!

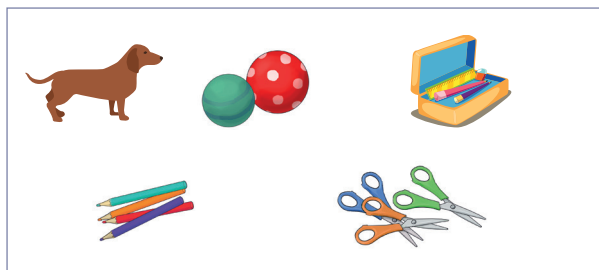
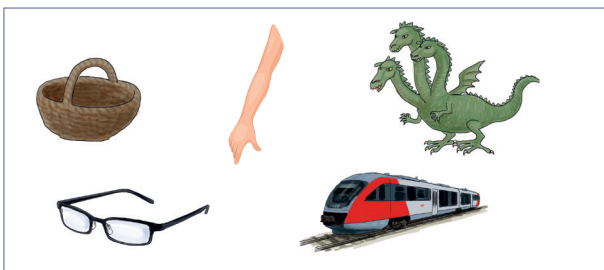
Gólya, gólya, gilice,
Mitől véres a lábad?
Török gyerek elvágta,
Magyar gyerek gyógyítja,

_____, _____, nádi _____.

4. Lásd el -val, -vel toldalékkal a képek nevét! Írd a toldalékos főneveket a füzetedbe!

Mivel?

5. Karikázd be a párokat alkotó szavak közül a főneveket! Alkoss mindkét szóval egy-egy rövid mondatot!

tálal – tállal _____

szárnyal – szárnnyal _____

fejjel – fejjel _____

6. a) Írd a mondatokba a hiányzó toldalékos főneveket! Több jó megoldás is lehet.

Váltott _____ lépkedett a lépcsőn felfelé.

A játékosok _____ a kezükben indultak a pálya felé.

Megitattam _____ a kiskutyám.

_____ világítottuk meg a kertet.

Holnap este érkezem meg a _____.

b) Beszélj meg társaddal, miért így kellett írni a szótó és toldalék határán a szavakat!

7. a) Beszéljétek meg társaddal a példák alapján, hogyan írjuk ezeket a toldalékos főneveket!

pöttyel tollal ujjal gallyal könnyel

b) Írd le őket toldalék nélkül!

A névelő és a névutó

1. a) **Mi minden hiányzik a mondatokból? Milyen szófajú szavak ezek? Írd le kiegészítve a mondatokat!**

Ajándék lónak ne nézd fogát!

Alma nem esik messze fájától.

Mindent maga idejében.

Éhség legjobb szakács.

- b) **Beszéld meg a társaddal a szólások, közmondások jelentését!**

2. **Mondd el, mi a helytelen a következő mondatokban! Írd le őket helyesen!**

Vidd le egy szemetet! _____

Egy legszebb ló még egy istállóban maradt. _____

A virágok tündére sorra meglátogatta egy alattvalóit. _____

Hány éves egy legeslegjobb barátod? _____

Egyszer volt, hol nem volt, élt a király, akinek született a lánya, aki egy

Cseresznyevirág nevet kapta. _____

3.

a) Döntsd el a kép alapján, hogy igazak vagy hamisak az állítások! A hamis állításokat javítsd ki úgy, hogy a főnevek után a megfelelő névutót használod!

A nyúl a róka után fut. Úgy tűnik, az egér a róka előtt ér célba. A róka a kutya mellett halad. A kutya mögött látjuk a macskát. Az egér mögé sajtot rajzoltak. A nyúl a répa előtt fut.

b) Melyik névutó fejez ki nemcsak helyet, hanem időt is? Mondj velük mondatot!

4.

a) Tagold szavakra a mondatot, majd írd le folyóírással!

AGYERMEKKÖNYVTÁRMELLÉEGYBABITSMIHÁLYSZOBROTHELYEZTEKEL.

b) Karikázd be a mondatodban a jelölt színekkel a megadott szókapcsolatokat!

határozatlan névelő + főnév

határozott névelő + főnév

főnév + névutó

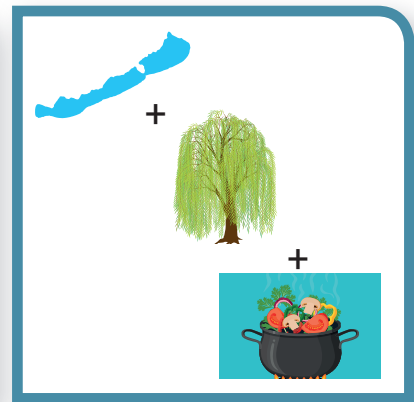
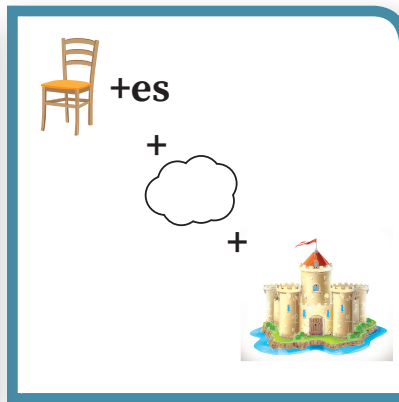

Már ismerem!

1. Az ország-város mintájára készült az alábbi táblázat. Játsszatok le három kört csoportban!

földrajzi név	személynév	intézménynév	cím	egyéb

2. Az alábbi képrejtvényeknek egy-egy tulajdonnév a megfejtése. Írd a kép alá a megfejtéseket!

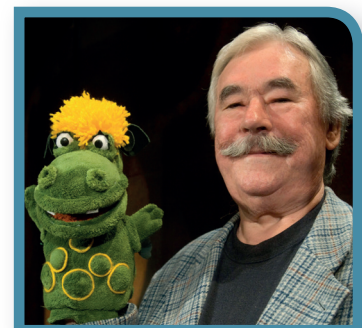
3. Adj címet a gyermekmagazinodnak a képek alapján! A cím ne csak egy szóból álljon!

4. Melyik híres emberre gondoltunk? Írd a nevét a vonalra!

Magyar költő, író. Több ifjúsági regényéből készült sikeres tévéfilm.
Kedves mesefigurái közül a legismertebbek Gombóc Artúr, Süsü, Sün Balázs.

5. a) Mi a közös az azonos csoportokba sorolt főnevekben? Írd a csoportok fölé az elnevezésüket!

Dánia	Riska	Mars	A Pál utcai fiúk
Ipoly	Bajnok	Tejút	Kinizsi
Miskolc	Csipisz	Hold	Szivárvány
Mecsek	Polli	Szturnusz	Tappancs

Nemzeti Galéria	Kodály Zoltán	
Budapest Táncszínház	Weöres Sándor	
Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár	Ady Endre	
Egyetemi Kollégium	Ybl Miklós	

- b) Írj egy-egy példát a csoportok alá!
c) Az utolsó oszlopot töltsd ki önállóan!

6. a) Toldalékdold -val, -vel raggal az alábbi személyneveket! Beszélj meg a társaddal, milyen helyesírási szabályt kell alkalmaznotok! Írd a vonalra a toldalékos főneveket!

Weöres _____ Anett _____

Nagy _____ Károly _____

Kovács _____ Tamás _____

Ács _____ Ivett _____

- b) Írjatok egymásnak hasonló feladatokat!

A melléknév ismétlése

1. a) Pótold a hiányzó magánhangzókat jelölő betűket! Utána idézd fel a melléknevek végén lévő magánhangzók írásáról tanultakat! Ellenőrizd magad!

jókedv___, jószív___, kitűn___, ifj___, h___, h___vös, gyönyör___,
d___szes, apr___, álland___, hi___, s___lyos, könnyelm___, h___res

- b) Keresd meg a szavak közül a kakukktojást! Indokold meg választásodat!

2. a) Egészítsd ki a megadott szótagokat melléknévvé!

ked- _____, szor- _____, vi- _____, sze- _____,
mor- _____, sza- _____, _____-lyos, _____-lyes,

- b) Alkoss a szavakkal többféle fajtájú mondatot a füzetben!

3. a) Egészítsd ki a szólásokat melléknévvél! Amelyiket nem ismered, keresd meg O. Nagy Gábor könyvében!

_____, mint a _____ holló.
_____, mint a templom egere.
_____, mint a kutya vacsorája.
_____, mint a _____ kos.
_____, mint a ma született bárány.
_____ lóra tesz.

- b) Rajzold le kettőnek a szó szerinti jelentését, vagy keres rájuk fotót! A többiek találják ki, melyikre gondoltál!

- c) Értelmezzétek társaddal a szólások jelentését!

4. Gyűjts a fejezetnyitó képről mellékneveket! Írd le!

5. Figyeld meg az egymás mellett álló szavakat! Írd le a bennük elbújt melléknevet!

Marcsi noszogat _____ dúdolva deszka _____

maki csiga _____ Ilus Tamás _____

6. Folytasd a szóláncot melléknevekkel! Versenyezzetek, ki tud több szót írni!

hús sima _____

7. a) Alakítsd át a főneveket melléknevekké! Beszélj meg társaddal, mi minden változott meg a szavakban! Mi okozta a változást?

gomba - _____ víz - _____

szél - _____ hó - _____

kő - _____ tűz - _____

b) Állítsd betűrendbe a mellékneveket!

8. Gyűjts a társaddal minél több, a megadott betűt tartalmazó melléknevet! Írjátok le őket a füzetetekbe csoportosítva!

j

ly

9. a) Írd le a következő melléknevek ellentétes jelentésű alakját!

mesterkéltségt - _____ felhős - _____

kunkori - _____ mértéktelen - _____

b) Beszélj meg társaddal, mihez illenek a tulajdonságok! Mondjatok a melléknevekkel szókapcsolatokat!

A melléknév toldalékai

1. Mely szavak betűi keveredtek össze? Írd le a mellékneveket!

s g n h o a a n

e n s z k é s í g ő e t

a d a n v r u s i a

2. a) Hogyan viselkednek ezek a gyerekek? Írd a toldalékos mellékneveket képpárónként a vonalra!

b) Beszélj meg társaddal, milyen kapcsolatban állnak egymással ezek a szavak!

c) Keresd meg a szótöveget, és karikázd be a toldalékos melléknevet! Beszélj meg társaddal, mi a közös bennük? Mire használjuk ezeket az alakokat?

3. Olvasd el a következő szöveget! Húzd alá benne a fokozott mellékneveket! Nevezd meg, melyik fokban állnak! Beszéljétek meg a társaddal, mikor használjuk a fokozott alakokat!

Legkedvesebb évszakom a tavasz. Márciustól folyamatosan nyílnak a szebbnél szebb virágok, a sárga nárciszok, a színes tulipánok és a legillatosabb gyöngyvirágok. Visszatérnek a madarak is, és hamarosan lerakják apróbb vagy nagyobb tojásaikat.

A gólyák kéményekre, magasabb villanyoszlopokra rakják hatalmas fészkeiket.

4. Írd le a füzetbe az alábbi kérdések alapján ragozva a megadott mellékneveket!

Milyen?

Milyet?

Hogyan?

gyönyörű

lány

szűk

bátor

rendetlen

4. a) Egészítsd ki a szólásokat, közmondásokat számnevekkel!

Úgy dolgozik, mint _____ másik.

Nem enged a _____-ből.

_____ szónak is egy a vége.

Aki _____ szól, _____ mond.

Olyan biztos, mint az, hogy _____-szer _____.

b) Értelmezzétek a mondatok jelentését!

5. Karikázd be a számneveket, és húzd át azokat a szavakat, amelyek nem számnevek! Indokold meg választásodat!

55 harminc hatod Hatvan hetedik csomók háromnegyed
millió egy-egy csomószer Százhalombatta félénk

6. Húzd alá azokat a mondatokat, amelyekben az **egy** szó számnév! Írd a vonalra, mi az **egy** szófaja a többi mondatban!

Lehet egy utolsó kérdésem?

Egy szál virágot raktam a vázába.

Csak egy szendvicset ettem.

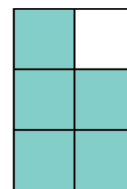
Felhívott egy régi ismerősöm.

Egy élőlényt sem láttam a közelben.

Egy olyan barátot szeretnék, akiben megbízhatok! _____

7. a) Írd a felsorolt számneveket a nekik megfelelő kép alá! Indokold meg a megoldásodat!

4. c III. emelet 2. öthatod 1848. március 15. 1. kötet

b) Mondj állításokat a felsorolt számnevekről! A társad döntse el, igaz vagy hamis az állításod!

A számnevek jelentése

1. Egészítsd ki az alábbi kérdéseket a megfelelő kérdőszóval!

Hány?

Mennyi?

Hányadik?

_____ órakor találkozunk? _____ szendvicset készítsék a partira?
 _____ idő múlva jön meg anya? _____ lettél a tegnapi
 versenyen? _____ szelet sütit kérsz? _____ az idő?
 _____ vagy a sorban? _____ pénzt vigyek magammal?
 _____ órára érkezik be a vonat?

2. Húzd alá pirossal a határozatlan, kékkel a határozott számneveket!

A korcsolyapályán töméntelen mennyiségű forró tea fogyott el.
 Az első, második és harmadik helyezett díjazásban részesül.
 Három szendvicset, egy joghurtot és két almát szeretnék!
 Meghívhatom egy-két barátomat hozzánk?
 Az 5. a osztályba összesen 33 gyerek jár.
 Fogalmazd meg pár rövid mondatban!
 Sajnos, több próbálkozásom már nem lehet!

3. Egészítsd ki ugyanazt a mondatot határozott és határozatlan számnevekkel!
 Beszéljétek meg, hogyan változik meg a mondat jelentése!
 Mi okozza a jelentésváltozást?

Csak _____ hógolyót sikerült gyúrnom.

Még _____ nap van hátra karácsonyig.

_____ mézeskalácsot sütöttünk az iskolában.

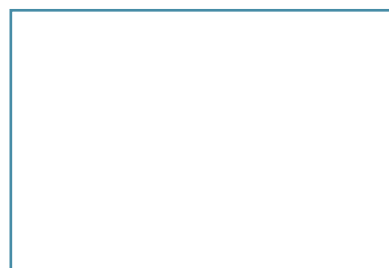
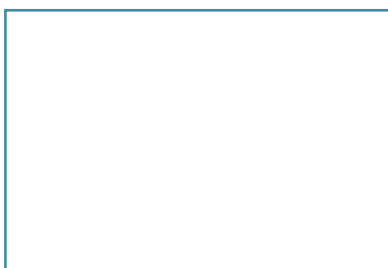

4. a) Írd le az alábbi számneveknek a kérdésekhez illő toldalékos alakjait! Húzd át azt a keretet, ahová nem tudsz toldalékos számnevet írni!

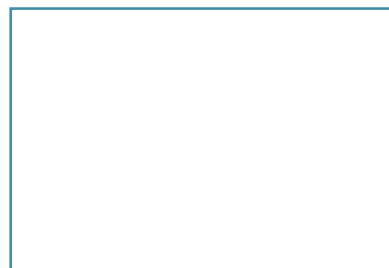
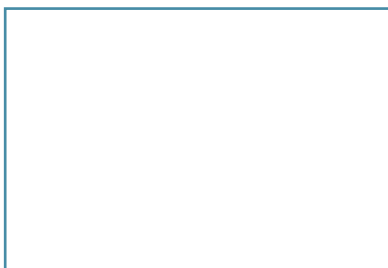
	több	hét	kevés	tíz	sok
Hányat?					
Hányszor?					
Hányan?					
Hányadik?					
Hányad?					

- b) Fogalmazz társaddal egy állítást a tapasztalatotok alapján!
- c) Válassz ki egy határozott és egy határozatlan számnevet, és írd valamelyik toldalékos alakjával egy-egy mondatot!

5. Fokozd a megadott számneveket! Készíts hozzájuk rajzot a keretekbe!

kevés → _____ → _____

sok → _____ → _____

Gyakorlás

1. Csoportosítsd a számneveket a megadott szempontok szerint!

nyolcadik	1000	harmad	IX.
nulla	tized	millió	tizenötöd
tizenegyedik	hetvennégy	2.	huszad

Határozott számnév		
Tőszámnév	Sorszámnév	Törtszámnév

2. Pótold a képek alapján a számneveket! Írd a vonalra, melyik fajtáját használtad! Indokold meg választásod!

_____ gomb _____ helyezett _____ liter
 _____ számnév _____ számnév _____ számnév

3. a) Válaszd ki és húzd alá a mondatba illő számneveket!

A 6 óra 15 percet mondhatjuk úgy is: negyedik hét / negyed hét / háromnegyed hét.

1620 fele pontosan 812-vel / 801-gyel / 810-zel egyenlő.

Az év negyedik / hatodik / hetedik hónapja a június.

Hat osztályt már elvégeztem, most 6.-ba / 7.-be / 8.-ba fogok járni.

b) Beszéld meg társaddal, hogy az aláhúzott szavak a számnevek melyik csoportjába tartoznak!

4. a) Tagold szavakra a betűsort!

tizenháromkilencedtizenhatodikezerszázadnyolcvanhuszonhétventizedikfél

b) Csoportosítsd a kapott számneveket a tanultak alapján!

5. Írd a kérdés mellé a helyes számot betűvel a megfelelő helyre!

52 11 1. 12 2.

Hány tagból áll egy futballcsapat? _____

Egy tucatban hány darab van? _____

Hányadik helyen áll a legmagasabb gyerek a tornasorban? _____

Hány hét van egy évben? _____

Hányadik hónap lehet 28 napos? _____

6. Egészítsd ki a hiányos mondatokat számjeggyel írt számnevekkel a kérdések és a tankönyved fejezetnyitó képe alapján!

A _____ kocsiállásnál várakozom. A sorban pontosan a _____ helyen állok. Elöttem _____ lány, _____ fiú, és _____ felnőtt várakozik. A _____ busszal utazom. A busz pontosan _____ perc múlva indul.

A számnevek helyesírása

1. a) Döntsd el, hogy rövid vagy hosszú magánhangzó hiányzik-e a számnevekből! Használd a helyesírási szótárt!

t_z t_zes t_zedik t_zet t_zenhét
 h_sz h_szas h_szadik h_szat h_szonegy
 t_zmillió h_szezer h_szadszor ezert_zenegy h_szezer-t_z

- b) Oszloponként diktáljátok le egymásnak a számneveket a füzetbe! Ellenőriztétek egymás munkáját!

2. a) Mennyi a pontos idő? Írd le kétféleképpen, a mintának megfelelően!

14 óra 30 perc
fél három

17:15

16:30

- b) Milyen szófajú szavakat használtál az idő leírásakor? Beszéljétek meg, mi a különbség a kétféle változat között!

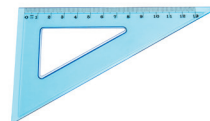
3. Egészítsd ki a táblázatot a számnevek helyesen leírt toldalékos alakjaival! Beszél meg társaddal, milyen helyesírási szabályokat alkalmaztatok a toldalékos számnevek leírása során!

	Hányat?	Hányan?	Mennyivel?	Mennyiből?	Mennyihez?
több					
ezer					
tíz					

4. a) Beszéljétek meg, mi a különbség a különírt és az egybeírt szóalakok között!

három szög – háromszög

- b) Kössétek össze a szóalakokat a képekkel!

A dátum és a keltezés

1. a) Pótold a dátumokban a hiányzó írásjeleket!

1458 január 20	1849 01 05	1301 I 14	1851 től
1456	1566 szept 7	1848 03 15 én	1867 VI 08
1945 V 9	1989 okt 23	1990 től	2001 01 01 jével

b) Mondd tollba a társadnak az alábbi dátumot! Írja le többféleképpen! Utána cseréljete!

ezerkilencszázötvenhat október huszonharmadika

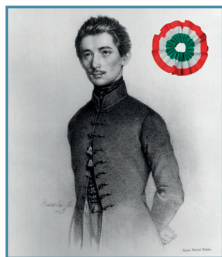
2. Írd le minden lehetséges módon a mai dátumot!

3. Egészítsd ki a hiányos mondatokat!

A _____ az évet, a hónapot és a napot tartalmazza.

A _____ a levelek végén a megírás időpontját, vagyis a dátumát és gyakran még a _____ is megjelöli.

4. a) Írd a képek fölé az eseményt, alá a dátumát!

b) Foglald mondatba mindhárom eseményt! Írd le a mondatokat a dátumokkal együtt a füzetedbe a példa alapján!

Augusztus 20-a nemzeti ünnepünk az államalapító Szent István királyunk emlékére. Istvánt halála után 45 évvel, 1083. augusztus 20-án avatták szentté.

Gyakorlás

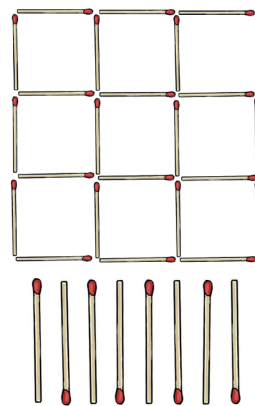

1. a) Olvasd el a következő szöveget! Próbáld ki a társaddal a trükköket!

Rengeteg egyszerű fejtörő játék létezik. Most ezek közül ismerhetsz meg egy párat, melyekhez gyufaszálakra lesz szükséged. Rakd ki huszonnégy gyufából a mellékelt ábrát, és oldd meg a következő feladatokat:

1. Vegyél el nyolc gyufát, hogy csak két négyzet maradjon!
2. Vegyél el hat gyufát, hogy három négyzet maradjon!
3. Vegyél el négy gyufát, hogy öt négyzet maradjon!

A következő fejtörőben már kevesebb gyufát, a 24-nek a harmadát kell felhasználnod. Rakj ki nyolc gyufát, ahogy a képen látod! Vegyél ki közülük mindig kettőt, és rakd a sor végére úgy, hogy minél előbb négy gyufa fejjel lefelé, és négy fejjel felfelé álljon egymás mellett!

(Grätzer József: Sicc, részlet)

b) Gyűjtsd ki a szövegből a számneveket a tanult fajták szerint csoportosítva!

2. Alakítsd át a számneveket az utasítások szerint! Beszélj meg társaddal, mi változik meg a szavakban az átalakítás során!

tőszámnév → sorszámnév

tőszámnév → törtszámnév

egy _____ hét _____

kétezer _____ húsz _____

tíz _____ három _____

3. Rendezd sorba a keltezés szabályainak megfelelően a szavakat! Pótold a hiányzó írásjeleket!

2015 Szolnok 23 XI _____

03 Budapest 21 1998 _____

17 június Pécs 2003 _____

A névmás

1. Alakítsd át a mondatokat a példa szerint, hogy névmást tartalmazzanak!

Béka ugrált a parton. → Az ugrált a parton.

Kék a szemem. _____

Öt füzetet vásároltam. _____

Peti hibázta el! _____

Hatkor kezdődik? _____

2. a) Karikázd be az alábbi mondatokban a névmásokat! Utána kösd össze a mondatokat a képekkel!

Sokkal jobb ennél a banán.

Annyi almát vettem.

Azt vettem meg a boltban.

Ebben keresd!

Olyan ez, mint a hó.

Talán abba tetted?

b) Mely szavakat helyettesíthetik a névmások a mondatokban? Írd le így őket!

A személyes névmás

1. Ki mit csinál? Keresd meg és kösd össze a párokat!

én	forgolódunk
te	másznak
ő	surranok
mi	nevetsz
ti	sóhajt
ők	veszekedtek

2. a) Karikázd be a személyes névmásokat az alábbi mondatokban!

Én sajnos még nem tudok lovagolni. Te már nagyon jól ülsz a lovon.

Ő a legügyesebb, mert már három éve jár lovagolni.

Ti már versenyen is voltatok. Mi is nagyon szeretnénk megtanulni!

b) Húzd alá azokat a névmásokat, amelyek nem maradhatnak el a mondatból!
Indokold meg, miért!

3. Pótold a mondatokban a hiányzó személyes névmásokat!

_____ már többször jártam a Fővárosi Nagycirkuszban.

_____ is voltál már? _____ is készülünk a következő

előadást megnézni. _____ a bohócokat szeretik.

_____ is menjetek el, ha tehetitek!

4. a) Olvasd fel a következő mondatokat! Mit hibázott el, aki így írta őket?
Hogyan tudnád javítani? Keress többféle lehetőséget!

Én kiabáltatok az udvaron. Ők vállaltam, hogy részt veszek a versenyen.

Te kértük kölcsön a könyvet. Ti öltözz fel, és indulj az iskolába!

b) Írd le helyesen a személyes névmásokat az igével együtt!

A mutató névmás

1. Rakd helyes sorrendbe a betűket! Írd le az így kapott névmásokat!

yleni nyanit lyona zat rere

2. Helyettesítsd a szavakat todalékos mutató névmásokkal! Írd a névmás mellé, milyen szófajt helyettesít!

kulcsot _____ négygel _____

pöttyöset _____ picire _____

utak _____ szalaggal _____

3. Pótold a hiányos mondatokat mutató névmással!

A csokis süteményből nem kérek. _____ már ettem.

A tányérből elfogyott a cseresznye. _____ már egy szem se maradt.

A papagáj hat szót tanult meg. _____ többet nem tud megjegyezni.

4. a) Húzd alá a szövegben a mutató névmásokat! Beszélj meg társaddal, mi a szerepük a szövegben!

A Duna–Tisza közének természeti kincseit ez a terület, a Kiskunsági Nemzeti Park védi.

A Fehér-tó a madarászok paradicsoma: sok különleges madárfaj költ ezen a területen, ennyi madarat ritkán látni egy helyen.

Hatalmas élmény az idelátogatók számára az őszi daruvonulás, és ilyen a látvány is: ilyenkor 20-25 ezer madár is leszáll erre a helyre éjszaka. Sok daru egyenesen Lappföldről érkezik, hogy egy kis pihenő után innen induljon tovább a Földközi-tenger vidékére.

- b) Beszéljétek meg, mit tanultatok a földrajzi nevek helyesírásáról! Diktáljátok le egymásnak felváltva a szövegből a földrajzi neveket!

- c) Karikázzátok be a számneveket! Nevezzétek meg a fajtájukat!

A kérdő névmás

1. Keresd a színes szavakhoz illő kérdő névmást! Írd a névmást a szó alá!

A testvéremmel meglepjük **anyát** délután.

A kiskutyámmal **sokszor** sétálok, játszom **délutánonként**.

2. Egészítsd ki a verssorokat kérdő névmással!

Kis vadvirág a gyepek mélyén

Kikandikál, kukucskál,

A napsugár _____ kószál,

_____ barangol, _____ csinál?

(Szabó Bognár Erzsébet: A kis vadvirág)

3. Olvasd el a szóoszlopokat! Írd a felső vonalra, milyen kérdő névmás illik a szóalakokhoz! Írd a szavak alá a szófajukat!

Tomit

savanyú

századik

épületben

gyereket

olcsó

negyedik

utcán

4. a) Kösd össze a megadott szavakat a hozzájuk kapcsolódó kérdő névmással!

mézet **Milyen?**

Mihállyal **Mit?**

oktondi **Ki?**

kertészt **Kivel?**

tűzoltó **Kit?**

- b) Írd a kérdőszók mellé a szavaknak megfelelő mutató vagy személyes névmást!

A névmások gyakorlása

1. a) Karikázd be a névmásokat az alábbi Petőfi-versrészletekben!

„Szerencsétlenségnek embere, ki vagy te?
 (...) lábadat mered tenni e küszöbre.” (János vitéz)

„Mit ettél, föld, hogy egyre szomjazol?
 (...) annyi könnyet s annyi vért iszol?” (Mit ettél, föld...)

„Te derék legény vagy, azt a bátor szented!
 Téged az isten is zsványnak teremtett.” (János vitéz)

b) Csoportosítsd a bekeretezett névmásokat a megadott szempontok szerint!

Személyes névmás: _____ Mutató névmás: _____

Kérdő névmás: _____

2. a) Egészítsd ki mutató névmásokkal az alábbi szólásokat, közmondásokat!

_____ esze van, mint a tyúknak. _____ még a király sem evett.

Amilyen a mosdó, _____ a törülköző. Amelyik kutya ugat, _____ nem harap.

b) Értelmezzétek a szólások, közmondások jelentését!

3. Írd az alábbi névmásokat a táblázat megfelelő helyére!

ő, milyen?, annyi, mi, kit?, olyan, ehhez, az, te, ezzel, ennyit, ti, mennyi?

	Főnevet helyettesít	Melléknevet helyettesít	Számnevet helyettesít
Személyes névmás			
Mutató névmás			
Kérdő névmás			

4. Egészítsd ki a mondatokat az odaillo személyes névmás ragozott alakjával!

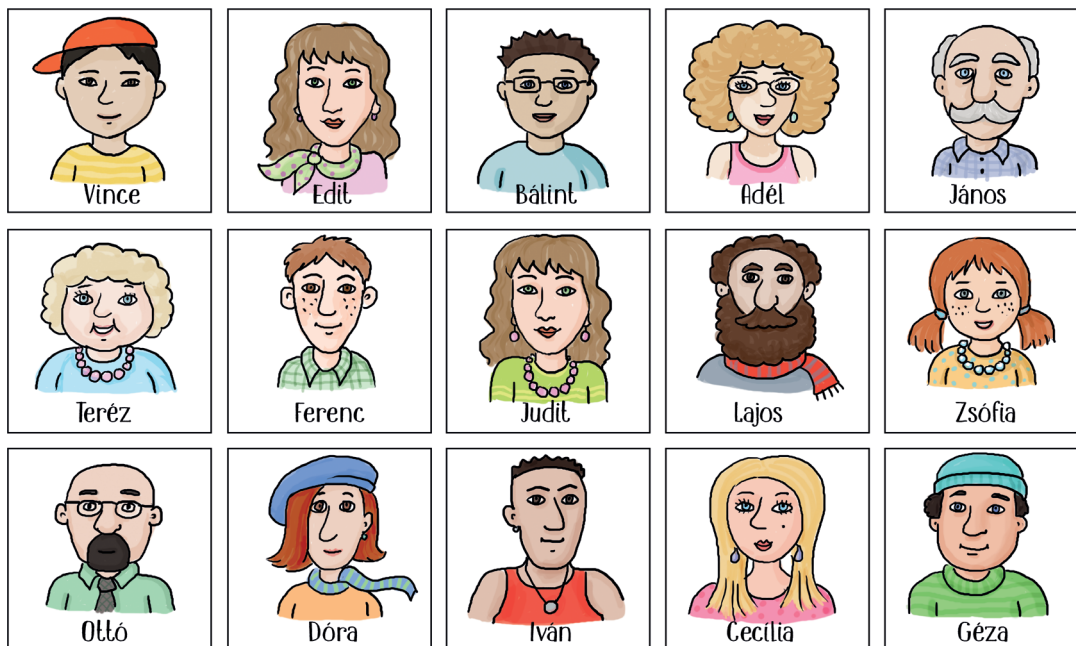
Bízz _____! Gyere ide _____!

_____ hasonlít a lányom. _____ várja a segítséget.

A futóversenyre _____ választottak ki.

Összefoglalás

1. a) Válassz ki egyet a képek közül! Írd le a képen látott személy jellemzőit!

- b) Kérdések segítségével találd ki, hogy a társad kit választott!
 c) Beszélj meg társaddal, milyen szófajú szavakat használtál! Indokljátok meg, miért!

2. a) Állapítsd meg az összetett szavak szófaját! Színezd ki a megadott színnel a szavak előtti üres karikákat!

főnév	számnév	melléknév
☐ <u>délibáb</u>	☐ bőrkesztyű	☐ lúdtalp
☐ nyerőszám	☐ százöt	☐ gyöngyszem
☐ világoskék	☐ <u>fülsértő</u>	☐ folyópart
☐ mosópor	☐ <u>sorsdöntő</u>	☐ <u>napsárga</u>
☐ fehérmű	☐ százhusz	☐ jéghideg
☐ vasút	☐ szemüveges	☐ rajzfilm

b) Írd le az összes lehetséges helyen elválasztva az összetett szavakat!

c) Beszéld meg társaddal az aláhúzott szavak jelentését!

3. Kösd össze a rokon értelmű szavakat! Írd le szófajonként csoportosítva a párokat!

kívánság bánatos tinédzser tömérdek
rengeteg kutya szomorú vidám
óhaj kamasz jókedvű eb

főnév: _____

melléknév: _____

számnév: _____

4. a) Egészítsd ki a szavakat szókapcsolatokká a megadott szófajok alapján!

Melléknév + főnév	Számnév + főnév	Számnév + melléknév + főnév
_____ vonalzó	_____ homok	három piros _____
széles _____	három _____	rengeteg _____ hangya
_____ könyv	_____ kincs	két kedves _____
_____ autó	_____ osztály	_____ épület

b) Írj három szókapcsolattal különböző mondatfajtájú mondatokat a füzetbe!

Az igék ismétlése

1. a) Alkoss mondatokat a szavakból! Milyen mondatfajtákat alkottál?

vedd filmet a a elküldöm fel levelet
szemetet a össze szedd pulóvert a megnézzük

- b) Húzd alá a mondatokban az igéket! Mondd el, milyen szándékot fejeznek ki!

2. a) Írj az igék elé egy-egy betűt, hogy új igét kapj! Keress több megoldást!

úszik _____

ázik _____

ér _____

árt _____

ejt _____

- b) Foglalj mondatba szóban soronként két-két igét!

3. Pótolj az igékben a hiányzó mássalhangzókat! Mondj igaz állítást az igékről!

szá____dos, pu____an, vi____ad, bo____ant,

u____ong, re____en, sü____ed, á____dogál

4. a) Olvasd el Fekete István Bogánacs című regényének részletét!

Nézte egymást az öregember és a kiskutya, és megértették egymást. Bogánacs még közelebb kúszott, és fejét az öregember térdére hajtotta. Aztán – mint aki hazaérkezett valami nagy útról – hosszat sóhajtott.

- b) Húzd alá a szövegben az igéket! Karikázd be az igekötős igét!

5. a) Karikázd be soronként a kakukktojást! Választásodat indokold!

szétszakad, megorrol, lefetyel, betámolyog, kicsavar, átrepül
ásít, tanít, merít, alakul, vakít, sunyít
tanul, merül, borul, derül, beül, hevül

b) Magyarázd meg az aláhúzott szavak jelentését!

6. Alkoss soronként a betűk felhasználásával igéket! Karikázd be minden szóban a sorszámnak megfelelő betűt! Alkoss belőlük egy újabb igét!

l h e g i (2.) k i á f z (1.) e z v e (3.) o k a l p (5.) z g y h e e (3.)

7. Karikázd be a helyesen leírt szó betűjelét! Ha helyes sorrendbe rakod a betűket, egy szólást olvashatsz. Írd le a megfejtést! Magyarázd meg a szólás jelentését!

1. hajlít (F) 2. el költ (K) 3. elszámolom (L) 4. hejez (M) 5. elmozdít (E)
6. borít (E) 7. füttyül (T) 8. fejel (A) 9. fúj (Z) 10. süllyed (GY)
11. lehul (U) 12. ájúl (N) 13. elisküldöm (D) 14. ígér (N) 15. rázameg (Á)
16. búsul (É) 17. síel (I) 18. meggyújt (H) 19. merit (B) 20. kikísér (Ü)
-
-

8. a) Színezd a felhőket annak a személyes névmásnak a színére, amelyik illeszkedik az igealakhoz!

ÉN

TE

Ő

MI

TI

ŐK

hajlítjátok

rágcsál

peregnek

koccintunk

sántítok

fizetsz

világít

gyógyítunk

b) Írd le az igéket a füzetedbe betűrendben szótagolva!

Az igék jelentése

1. a) Írd le, melyik ige bújt el a következő szavakban!

kendő merész kerítés tűzhely hétmérföldes rejtekhely
 felhőkarcoló szőnyeg cipellő óriás kaptár

b) Mit fejeznek ki ezek az igék jelentésük szerint?

2. a) Pótold a mondatokban a hiányzó igéket!

Ma szombat _____. Vendégség _____ nálunk. Néhányan _____ csak.

Ezek a barátaink már _____ nálunk. _____ köztük olyan, akit ne ismernék.

b) Folytasd a történetet néhány mondattal! Kerüld a létigét!

3. a) Húzd alá a szövegben az igéket!

Ősszel lehullanak a fákról a levelek. Az erdő készülődik a télre. Az állatok is menedéket keresnek. Néhány etetőbe ennivalót raknak a vadőrök. Ők gondoskodnak az állatokról, nehogy elpusztuljanak. Jó lesz nekik a gondoskodás. Ha beköszönt a hideg időjárás, vannak, akik nem találnak eleséget.

b) Írd le őket jelentéskörük szerint csoportosítva a füzetbe!

4. Totózzunk! Döntsd el, melyik ige mit jelent! Írd a megfelelő jelet az ige után!

1 = cselekvést kifejező ige **X** = létezést kifejező ige **2** = történést kifejező ige

	Ige	Tipp
1.	csobban	
2.	hintázunk	
3.	voltunk	
4.	árulkodik	
5.	sepregetsz	

	Ige	Tipp
6.	lesz	
7.	törölget	
8.	koppan	
9.	vásárolok	
10.	fakulnak	

	Ige	Tipp
11.	szárad	
12.	figyel	
13.	nincs	
+1	eltörlik	

Az igeidők

1. a) Olvasd el a mondatokat! Írd a mondatok után, milyen időben áll az ige!

Szívesen olvasok verset. _____

Sokat készültem a versenyre. _____

Holnap viszem vissza a könyvet a könyvtárba. _____

Az én rajzomat vitték a kiállításra. _____

Ki fog elvinni az edzésre? _____

- b) Melyik mondat jelentése vonatkozik a jövőre, annak ellenére, hogy nem jövő idejű az igealak? Hogyan lehetséges ez?

2. a) Egészítsd ki az alábbi közmondásokat a megfelelő igével!

A betyárból _____ a legjobb pandúr. _____

Egyszer _____ Budán kutyavásár. _____

A falnak is füle _____. _____

- b) Írd a mondatok után, milyen igeidőt használtál!

3. Csoportosítsd a szavakat igeidők szerint a füzetben!

kergetőznek, lapultatok, nővők, szürkülni fog, esteledett,
nemsokára hajnalodik, sportoltok, lélegezni fogunk, elakadtam

4. Húzd alá soronként a kakukktojást! Választásodat szóban indokold!

írt lőtt bolyongott futott irt dühöngött
fagyni fog majd forr botot fog deres lesz később olvad

5. a) Írj önállóan igéket az alábbi mondatokba!

Tegnap _____ a piros sálamat.

Ő _____ velünk kirándulni holnap.

Most apuéknek dolguk van, nem _____.

- b) Mondd el, miért éppen azt az igeidőt és számot, személyt használtad!

Az igekötős ige

1. Olvasd el Gombás Pál Nagy Mackó meg a kis Mackó című versrészletét! Húzd alá a versben az igekötős igeiket!

Mackó így tanítja bocsát:
ki mit megfog, el nem bocsát.
Az odúba belenézett,
s megette a fele mézet.

2. Egészítsd ki a következő szólásokat, közmondásokat igekötős igével!

_____ az álla. _____ a ló másik oldalára.
Kölcsönkenyér _____. _____ a szeg a zsákból.

3. a) Alkoss mondatokat az alábbi szavakból! Írd le őket a füzetedbe!

a pénz *lábát* a száját *közül* *kifolyik*
megfogta ne kösd be *a kezei* nyomtató lónak **az Isten**

- b) Értelmezd a szólások jelentését! Húzd alá az igekötős igeiket! Mondd el, melyik helyesírási szabályt alkalmaztad leírásukkor!

4. a) Jelöld a megfelelő jellel a hibás igekötős igeiket (egybeírás: **∩**; különírás: **∩**)!

A gyerekek meg oldották a feladatot. Kisem bújt még a tojásból a csibe. Az orvos sok beteget gyógyítmeg. A verseny előtt bekell melegíteni. Nézd meg az esti égboltot! Megtudja mondani a meg oldást.

- b) Írd le helyesen az igekötős igeiket a füzetedbe!

5. a) Tegyéél igekötőket az alábbi szavakhoz a jelölés szerint! Írd le az igekötős igeiket!

_____ húz _____

_____ ér _____

mászik _____

javít _____

- b) Magyarázd meg a leírt igekötős igeik jelentését többféleképpen: szómagyarázattal, rokon értelmű alakkal, mondatba foglalással, a jelentés eljátszásával!

Az igék helyesírása

1. a) Pótold az igékben a magánhangzók időtartamának megfelelő ékezetet!
gyujt, merul, sug, szur, fugg, bujkal, nylik, szunik, gyógyul, serul
- b) Húzd alá azokat az igéket, melyekre ugyanaz a helyesírási szabály vonatkozik!

2. Karikázd be soronként a kakukktojást! Indokold meg választásodat!

tanít	kerít	szépít	nyit	lapít
kékül	halkul	puhul	újul	ül
zümmög	fonnyad	forr	meggyel	izzik

3. a) Tagold szavakra a tagolatlan szósort! Írd le helyesen a szavakat!

kerülderülokulpirulrögzülsimíthajolvirradspórolhelyettesítkinyit

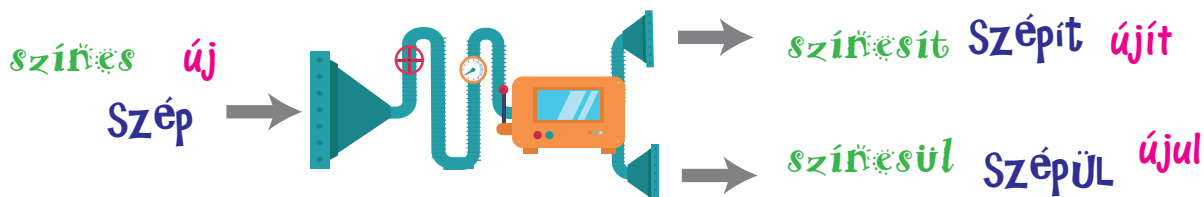
- b) Magyarázzátok el egymásnak, miért így kell írni a megadott szavakat!

4. Írj a megadott betűkkel kezdődő olyan igéket, amelyek tartalmazznak j-t, ly-t!

f _____

s _____

5. Figyeld meg, hogyan működik a robotgép! Alkoss a megadott szavakból igéket az -ít és az -ul/-ül toldalékkal!

csendes _____

lassú _____

puha _____

A mondatfajták ismétlése

1. a) Olvasd el figyelmesen a szöveget! Adj címet neki!

Szeptemberben még csak búcsúzik a nyár. Gyakran kellemes, meleg az idő. Ilyenkor érdemes hosszú kirándulásokat tenni a természetbe. Keresd elő a hátizsákod, húzd fel a bakancsod, és máris indulhatsz! Egyes növények termésének, bogyójának fogyasztása hasznos lehet a téli napokban. Szeptemberben gyűjtheted a vadrózsa termését, a csipkebogyót is. Miért érdemes csipkebogyót gyűjteni? Fölhasználhatod dzsemek és szörpök készítésére, sőt teát is főzhetsz belőle. Kóstold meg! Csodás íze van! Bárcsak veled mehetnék én is!

b) Nézz utána, miért hasznos még a csipkebogyó!

c) Egészítsd ki a szöveg alapján a hiányos mondatokat!

A szöveg _____ mondatból áll. A mondatfajták közül a _____ mondat szerepel benne a legtöbbször. A szöveget egy _____ mondat zárja. A legrövidebb mondat _____ szóból áll, és egy _____ mondat előtt található.

2. a) Pótold a beszélő szándéka szerint a mondatvégi írásjeleket!

kérés	Légy szíves, nyomd meg a jelzőgombot ☐
kívánság	Bárcsak megtalálnám az elveszett ceruzám ☐
érdeklődés	Megoldottátok a feladatot ☐
megállapítás	A tollal írt szöveget nem tudjuk kiradírozni ☐
utasítás	Hanyatt fekvés, karok magastartásban nyújtva ☐
közlés	Holnap este érkeznek meg ☐
felkiáltás	Már elkezdődött az előadás ☐

b) Beszéljétek meg csoportban, melyik mondat milyen helyzetben hangozhatott el! Olvasd fel többféle beszélői szándék szerint a mondatokat!

c) Játsszátok el a társaddal az egyik helyzetet! Értékeljétek egymás előadását!

3. a) Olvasd fel a mondatokat helyes hangsúlyozással! Írd a vonalra, melyik milyen mondatfajta! Ki mikor mondhatta?

Az egészség nagy kincs. _____ Hogy érzed magad? _____

Micsoda meglepetés! _____ Bár a legjobbak között

lehetnék! _____ Nem szeretném ezt többet

hallani! _____ Induljunk már el végre! _____

- b) Alakítsd át a mondatokat más mondatfajtvá! Maradjon meg az értelmük!

4. a) Tagold álló egyenesekkel a szósort! Írd le a mondatokat! Ügyelj a helyesírásra!
Gabiénekelalegszebbenazosztályban

hűmilyennagyszerűötleteidvannak

elmondjakegytörténetetamadarakról

dejólennekipróbálniafalmászást

soseaddfelaversenyt

- b) Találd ki, mi lehet a megadott mondatot megelőző és az azt követő mondat!

5. Alkoss mondatokat a megadott szavak felhasználásával! Írd a füzetedbe a megadott mondatfajta nevét, majd írd a mondatokat a megfelelő helyre!

BÁRCSAK

HURRÁ

A

KÉRDEZHETEK

SZÓLÓ

A

KAPUT

VALAMIT

ZÁRD BE

GYÓZTÜNK

MEGÉRETT

MEGLÁTOGATNÁTOK

kijelentő mondat

kérdő mondat

felkiáltó mondat

felszólító mondat

óhajtó mondat

A kijelentő igealak

1. Írd le a három gyerek közül annak a nevét, aki éppen elvégzi a mondatban megjelölt cselekvést! Választásodat indokold!

Anna tanul. Peti focizna, ha lenne társa.

Bori, írd meg a levelet! _____

2. a) Olvasd el a leírást! Találd ki, miről olvastál, és adj címet a szövegnek!

Az állat nappali életmódot folytat, de csak a hűvösebb reggeli és esti órákban aktív, ilyenkor táplálkozik és iszik. Éjszaka többnyire állva, fejét mindig az egyik hátsó lábán nyugtatva alszik. Ilyenkor a nyaka szép ívet alkot. A nappal meleg óráit kérődzéssel tölti. Erre bármikor sor kerülhet, pihenés vagy menet közben is. Így használja fel minél jobban a tápanyagokat. Szereti a növények leveleit, virágait és terméseit. Táplálékát olykor földdel egészíti ki, hogy ásványi anyagokhoz jusson. A legmagasabb és leghosszabb nyakú szárazföldi élőlény.

- b) Húzd alá a szöveg igéit!

- c) Írd le közülük a magánhangzóval kezdődőket múlt és jövő időben!

3. Egészítsd ki a hiányos mondatokat a kijelentő igealakokról tanultak alapján!

Kijelentő igealakban áll az ige, ha az igével _____, megállapítunk,

_____ valamit. A kijelentő igealak todaléka: _____.

_____ időben használjuk.

4. Kösd össze a párokat! Írd a keretbe az összetartozó számokat és betűjeleket!

A figyel

B figyeltem

C figyeltetek

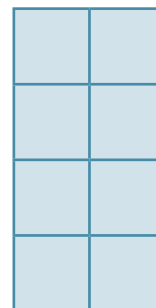
D figyelni fogsz

1. kijelentő igealak, múlt idő, T/2.

2. kijelentő igealak, jövő idő, E/2.

3. kijelentő igealak, múlt idő, E/1.

4. kijelentő igealak, jelen idő, E/3.

5. Írd a kijelentő igealakok alá az igeidőt, a számot/személyt!

kiszállítottatok hencegni fogsz esküdnek rá fogom tűzni

igeidő _____

szám/személy _____

6. Jelöld X-szel, amelyik jellemző az adott igére!

	Kijelentő igealak	Igekötős ige	Jelen idő	Múlt idő	Egyes szám	Többes szám
begyűjt						
hangsúlyoztuk						
hízelegsz						
beküldtéték						
nyavalyogtatok						

7. Írj példát igékre a következő szempontoknak megfelelően!

Kijelentő igealak, múlt idő, T/1. _____

Kijelentő igealak, jelen idő, E/3. _____

Kijelentő igealak, jövő idő, T/2. _____

Kijelentő igealak, múlt idő, E/2. _____

8. a) Írd a vonalra tagolva az egybeírt szavakat!

aszalódikkíváncsiskodszárulkodikcammog

választomidegesítolajozunklógatjátokalszom

játszunkáztokzongorázolmásolnakinduloknevetsz

b) Olvasd össze soronként a szavak kezdőbetűit! Virágok nevét kapod. Írd le őket a füzetbe! Melyek lehetnek közülük tulajdonnevek? Írd le őket így is!

A feltételes igealak

1. Mely mondatok tartoznak össze? Kösd össze őket! Indokold meg, miért ezek kapcsolódnak egymáshoz!

FELVETTEM VOLNA A KABÁTOM,

HA NEM KELLENE TANULNOM.

ELMENTEM VOLNA MOZIBA,

HA TÖBBET TANULOK.

ELKÉSZÍTETTEM VOLNA A FELADATOT,

HA NEM HAGYOM EL.

ÖTÖST KAPTAM VOLNA,

HA FELJEGYZEM ÓRÁN, MIT KELL CSINÁLNUM.

2. Keres a betűrácsban kijelentő és feltételes alakú igéket! Vízszintes vagy függőleges irányban haladj! Színezd különböző színűre a szavakat! Írd le őket a vonalra!

D	U	R	R	A	N
Ő	G	L	A	T	Y
L	R	Ó	V	J	E
N	Á	R	N	Á	L
E	L	J	Ö	T	T

3. Húzd alá a szavak közül a feltételes alakú igéket!

párna sóhajтана Ilona kenne főzne viselne torna
bálna evezne felelne kanna barna zúgna merne

4. A kódokból állíts össze feltételes alakú igéket! Ügyelj a helyesírásra!

	A	B	C
1.	oda	irigyelné	is
2.	javítaná	meg	ugorná
3.	át	gurulna	ki

A1 + B3 _____ C3 + A2 _____

B2 + B1 _____ A3 + C1 + C2 _____

5. Olvasd el az alábbi locsolóverset! Húzd alá benne az igéket! Nevezd meg, milyen alakban állnak! Írd le őket kijelentő alakban a füzetedbe!

Meglocsolnám rózsavízzel, hogyha előjönne,
Akkor az a kicsi lány, jaj de nagyot nőne.
Megöntöznék gyorsan a harmat friss illatával,
Telne a talicskám sok szép piros tojással!

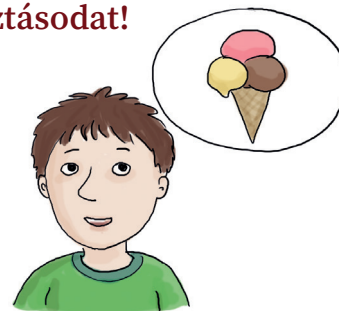

6. Egészítsd ki az alábbi mondatokat feltételes alakú, E/1. személyű igékkel!

Bárcsak kap_____ egy kutyát! Játssza_____ vele, ha hazamegyek az iskolából.
Megtaníta_____ pacsit adni. Mindennap vi_____ sétálni. Rendszeresen ad_____ neki enni és inni. Ha eltű_____, nagyon bánatos le_____.

7. Húzd alá a mondatba illő igealakot! Indokold meg választásodat!

Szívesen **úsznék / úsznák** minden reggel!
De jó lenne, ha **kapnák / kapnék** háromgombócos fagyit!
Úgy szeretném, ha **kitalálnák / kitalálnék** egy jó ötletet!
Úgy **mondanék / mondanák** egy jó tanácsot neked!

8. a) Mely igealakok betűi keveredtek össze? Írd őket az első vonalra!

kvnéenen

okcsálnátin

ultanan

őgyenz

lomecsolámng

tnakfuná

b) Írd az igék alá a rokon értelmű megfelelőjüket!

c) Alkoss három igével mondatot!

A felszólító igealak

1. a) Figyeld meg az igealakokat! Írd le, mi mindent tudsz róluk!
tágulj, ámulj, bámulj, csábulj, maradj, kenj, kapj, gátolj, pártolj, csinálj

b) Írd a keretbe, hányszor látod a szó sorban ezt a toldalékot: -j!

2. a) Olvasd el a két mondókát! Húzd alá bennük az igéket!

Töröm, töröm a mákot,
sütök neked kalácsot.

Megvajazom, megcukrozom,
mégis neked adom!

Tik-tak, tik-tak, jár az óra,
körbejár a mutatója.

Azt hirdeti minden reggel,
ki korán kel, aranyat lel.

- b) Alakítsd át az igéket E/2., felszólító igealakúvá! Írd le őket a vonalra!

3. a) Totózzunk! Döntsd el, melyik ige milyen igealakban áll! Írd be a megfelelő jelet!

1 = kijelentő X = feltételes 2 = felszólító

	Ige	Tipp		Ige	Tipp
1.	mérem		8.	fészkelődjenek	
2.	várjam		9.	tojni fog	
3.	küldted volna		10.	vállaljuk	
4.	nyerjete		11.	küldtétek volna	
5.	pislognátok		12.	villámlott	
6.	enged		13.	fújjanak	
7.	botorkáltunk		+1	szűrődnének	

- b) Alkossatok társaddal egy történetet a totóban szereplő szavak felhasználásával!

4. a) Alakítsd át a kijelentő mondatokat felszólítóvá!

A bíró lefújta a mérkőzést. _____

A hajó kikötött a parton. _____

A vásárló nézi a kirakatot. _____

A bárányok legelnek a réten. _____

Szórod a fűmagot a kertben. _____

b) Karikázd be mindegyik mondatban az igét! Hasonlítsd össze őket!

5. Írj a **felszólító** szó minden mássalhangzójával E/2. személyű igét felszólító alakban!

6. a) Húzd alá azokat az állításokat, melyek igazak a felsorolt igékre! Indokold meg választásodat!

pillantsatok **süppedjenek** **magasodjunk** **figyelj** **röppenjen**

Az igék között van létige.

Van köztük E/2. személyű ige.

Egyik sem jövő idejű ige.

Mindegyik jelen idejű.

Mindegyikben látható a felszólító igealak toldaléka.

b) Foglald mondatba az igéket a füzetedben!

7. Írj öt felszólító mondatot, melyet gyakran hallasz szüleidtől iskolába induláskor!

A -j toldalék

1. a) Olvasd el Tompa Mihály A gólyához című versének részletét!

„Repülj, repülj! és délen valahol
A bujdosókkal ha találkozol:
Mondd meg nekik, hogy pusztulunk, veszünk,
Mint oldott kéve, széthull nemzetünk...!”

- b) Húzd alá különböző színnel a versrészletben az igéket igealakok szerint!
- c) Figyeld meg az első ige toldalékát! Mondd ki a szót! Mit tapasztalsz?
- d) Nézz utána az interneten vagy könyvtárban, hogy a magyar történelem melyik időszakához kapcsolódik a versrészlet! Írd a vonalra!
-

2. a) Húzd alá a felszólító igealakokat az alábbi szóhalmazban!

kenje	fagy	pihenj	maradjatok
kívánjuk	ad	csal	bánjuk
olvadnak	hordja	hunyjon	szánjátok

- b) Karikázd be azokat az igéket, amelyek kijelentő és felszólító igealakja ugyanaz!

3. a) Írd a mondatba a megadott igék felszólító igealakját!

_____ egy négylevelű lóherét! (talál)

_____ az ebédet! (tálal)

_____ meg a lányokat! (számol)

_____ egy összetett szót! (mond)

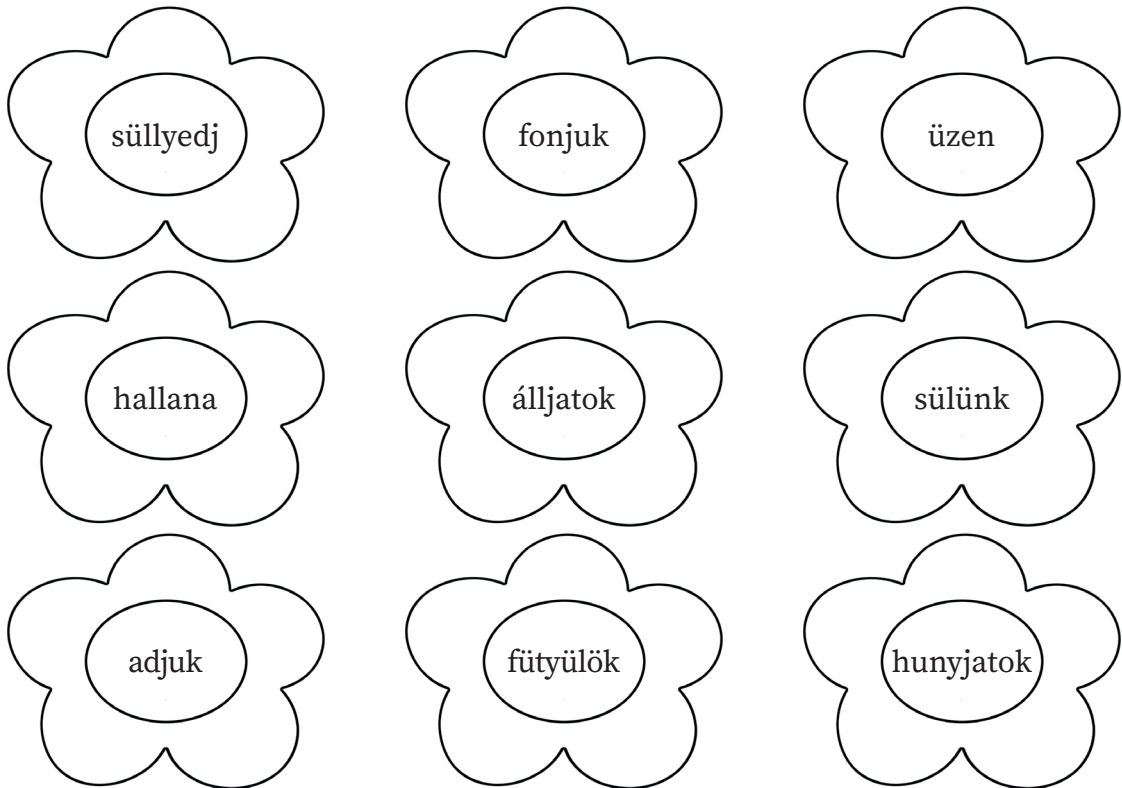
_____ lekvárt a kenyérre! (ken)

_____ el a szendvics! (fogy)

- b) Írd a mondatok mellé, milyen számban és személyben áll bennük az ige!

4. a) Színezd be a felszólító igealakot tartalmazó virágokat!

b) Írd a vonalra azokat az igéket, amelyeknek a felszólító és a kijelentő igealakja megegyezik!

c) Foglald be a leírt igealakokat szóban mindkét jelentésük szerint!

5. a) Karikázd be a helyesen írt felszólító igealakot!

bánjuk	bánnyuk	sétájj	sétálj
rohanjjatok	rohanjatok	fogyjon	foggyon
küld	küldd	válaszolj	válaszsoj
kívánnyad	kívánjad	haladjunk	halaggyunk

b) Figyeljétek meg a helyesen írt igealakok ejtését! Mit vesztek észre?

c) Az -n végű igéket foglald felszólító mondatba! Mi segít a helyesírásban?

4. Színezd ki a betűrácsban az igéket! Válassz ki közülük nyolcat, és írd le őket a vonalra T/2. személyben, felszólító igealakban!

B	K	E	R	E	S	Á	Ű
M	A	G	Y	A	R	Á	Z
O	P	H	V	P	V	É	S
S	D	H	E	G	Y	E	Z
G	O	Ú	S	N	É	Z	Z
B	S	Z	Z	L	L	E	S

5. Egészítsd ki a megadott igék felszólító alakjával az alábbi mondatokat!

edz, keres, magyaráz, csempéz, helyez

A burkolók _____ ki a fürdőszobát!

_____ fel a táblára a rajzokat!

_____ el társadnak a helyes megoldást!

_____ sokat a verseny előtt!

A teremben _____ egy csöndes sarkot!

6. a) Olvasd el az alábbi felszólításokat! Húzd alá az igealakokat! Mit tapasztalsz?

Elmész innen! _____

Tessék szólni! _____

Abbahagyni, de azonnal! _____

Azt szeretném, ha most rögtön becsuknád az ablakot!

- b) Alakítsd át az igéket felszólító igealakba! Írd a mondatokat a vonalra!

Megváltozott igealakok

1. a) Milyen igetől származnak az alábbi felszólító igealakok? Írd melléjük!

szüntesd _____

lógassátok _____

bontsam _____

nyissuk _____

terítsék _____

ragasszam _____

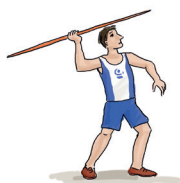
mulassanak _____

b) Írd az igető mellé az igét kijelentő alakban! Hasonlítsd össze őket!

c) Mely esetekben változik a tő? Fogalmazz erről egy állítást!

2. a) Írj felszólító igealakú, -ít todalékos igéket a képek alá!

b) Válaszd le álló egyenessel az ige tövét! Vizsgáld meg a todalékot!

3. Húzd alá a felszólító igealakú igéket! Indokold meg a választásodat!

halassz

lásd

válasszanak

maszától

illesszük

rossz

tanítsuk

szuszog

reszket

ragasszam

4. a) Olvasd el Gazdag Erzsébet Hintajáték című versét! Karikázd be a versben az igéket!

Itass meg friss forrásvízzel! _____

Forrásvízre vágyom. _____

Etess meg tenyeredből, _____

ezt is meghálálom. _____

Hintáztassál a karodon! _____

Hajam szélben lengjen! _____

S ha meguntad a játékot, _____

ejts a földre engem! _____

b) Írd a verssorok után található vonalakra a bekeretezett igék igealakját, idejét és a cselekvő számát, személyét!

5. a) Pótold a hiányzó mássalhangzókat a felszólító alakú igékben!

nyi_____uk feszí_____em hasí_____ad gyűj_____ük bení_____am

ille_____ük uszí_____d ü_____étek neve_____ hajlí_____átok

b) Jelöld az igék tövét! Mondj egy állítást arról, mi a közös az igealjakban!

6. a) Írd le a következő mondatok kijelentő igealakú igéit felszólító igealakban!

Fő a fejem. _____

Célba ló Béla. _____

Gyorsan nő ez a gyerek! _____

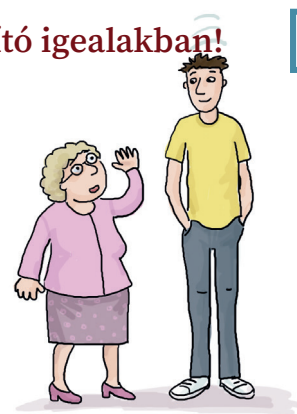
Szőnyeget sző a néni. _____

b) Készíts magyarázatot az első mondathoz a füzetedbe!

7. a) Húzd alá a hibásan leírt igealakokat!

etets taníts nőjj ragaszjam tedd hidje edd vetsed mutassad szójed

b) Írd le helyesen a hibás szavakat!

Rövid és hosszú igealakok

1. a) Töltsd ki a táblázatot a minta szerint! Nevezd meg a csoportokat!

szán	szánjad	szánd
lép		lépd
javít		
		fejtsd
hord		

- b) Figyeld meg, mely esetben tűnik el a felszólító igealak toldaléka a rövid alakban!

2. a) Húzd alá soronként a kakukktojást! Szóban indokold választásodat!

álmodjál, mosakodjál, álljál, sajnál, írnál, rohanjál _____

engedd, szalad, véd, küldd, tud, kezd _____

- b) A kakukktojást alakítsd át a többi igealak megfelelően! Írd le a vonalra!

3. a) Pótold az alábbi igékben a **j** vagy **ly** betűt!

lesú____t ha____lít he____esél akadá____oz

ha____t mé____ít imbo____og zsiva____og

- b) Írd a füzetbe az igék felszólító igealakú, E/2. személyű rövidebb és hosszabb alakját!

4. Egészítsd ki a mondatokat a megadott igék felszólító igealakú, rövidebb alakjával!

Jázmin, _____ anyukádnak összepakolni! (segít)

_____ le a pályán az öt kört! (fut)

_____ el a tüzet, ha befejezted a szalonnasütést! (olt)

_____ le a lábad, mielőtt bejössz a lakásba! (töröl)

Evés előtt _____ meg a kezed! (mos)

Összefoglalás

1. a) Olvasd el a következő mondókákat! Karikázd be bennük az igéket!

Tyúkanyó ülne a kosárban, Csinált apám kis szekeret, Levendula ágastul,
Csibék lennének a tojásban. belefogott hat egeret. ugorj egyet párostul.
Tojásokat takargatná, A hat egér elszaladt. Azért adtam meggyet,
Kiscsibéit hívogatná. a kis szekér ott maradt. Ugorj velem egyet!

b) A bekeretezett igéket írd le az igealakok jelentése szerint csoportosítva a füzetedbe! Válaszd le az igetőt!

2. a) Alakítsd át a mondatok igéit először feltételes igealakú, múlt idejű igékké, majd felszólító igékké! Az igék száma, személye ne változzon!

Mosolyogtunk a bohócon. _____

Az idomár táncoltatta az elefántot. _____

A szünetben vattacukrot vettetek. _____

A zsonglőrök buzogányt dobáltak. _____

b) Írd le az igék rokon értelmű megfelelőjét a füzetbe!

3. a) Írj két-két példát a meghatározásoknak megfelelően!

feltételes, múlt idő, T/1. _____

felszólító, jelen idő, E/2. rövid alak _____

kijelentő, jövő idő, T/3. _____

feltételes, jelen idő, E/3. _____

b) Válassz mindegyik igealakból egyet, és foglald mondatba a füzetedben!

4. Figyeld meg a kiemelt szót! Pipáld ki azt az igét, amelyik hozzá hasonló!

szüreteltetek volna műtök, faragj, köszörültetek volna, szelídítetétek,
idomítani fog, szeleteltetek volna, békítesz, dermedtetek
volna, ellenezzük, döcögjenek

fényképeznek vágok, hasaljak, lapozzak, meneteljünk, öltözzetek,
hibáztatni fog, formáznának, kacsintának, emelgessek

5. Alkoss soronként minél több szót! Mindig csak egy betűt változtathatsz!

vár _____

mar _____

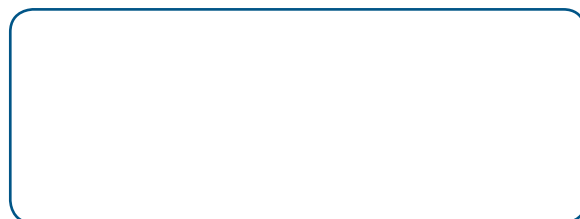
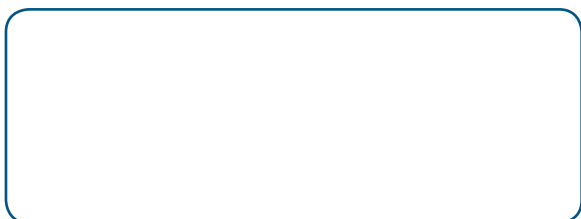
csak _____

6. a) Fejtsd meg az alábbi talalós kérdéseket! Írd a megfejtést a vonalra!

Szürke színű a bundája,
hosszú, vékony farkincája,
finom sajt a vacsorája,
ravasz macska les reája.

Híd, de sosem építették.
Hét színe van, egy se festék.
Földből nyúlik mindkét vége,
Mégis felvezet az égbe.

b) Rajzold le a megfejtéseket!

7. Rendezd mondatokká a szavakat a szófajokkal megadott sorrendben! Tedd ki a mondatok végére a megfelelő mondatvégi írásjeleket!

barátom focizik legjobb a _____ névelő – melléknév – főnév – ige

szót a leghosszabb mondd ki _____ ige – igekötő – névelő – melléknév – főnév

a vonalzódat háromszögű kölcsönadod _____ ige – névelő – melléknév – főnév

8. a) Pótold, majd olvasd össze a hiányzó betűket!

____ünder, h____t, ö____eg, ____astély, ____gigerő, ____álca

b) Karikázd be a megfejtést!

Gyakorlás

1. a) Olvasd el a történetet! Húzd alá benne az igéket!

A teknősbéka már régen szeretett volna találkozni a medvével. Álmában bátran nézett szembe a hatalmas állattal, nem félt tőle. Azt gondolta, hogy megvalósítja tervét. Ám ahogy a medve közelébe ért, bebújt a teknője alá félelmében. Így nem derült ki, hogy milyen bátor lett volna a találkozáskor.

b) Alakítsd át feltételes igealakú, múlt idejűvé az igéket! Írd le! Olvasd el így a történetet! Hogyan változott a szöveg?

c) Adj címet a történetnek! Folytasd a mesét néhány mondattal a füzetedben!

2. a) Karikázd be a versben az igéket!

Ha én rózsafa volnék,	Kis madárka ha volnék,
szép bimbókat hajtanék.	napestig csak dalolnék.
Lennék tavasz virága,	Mint a kedves csalogány,
jó anyám bokkrétája.	hogy örüljön jó anyám.

De nem vagyok madárka,
sem bimbós rózsafácska.
Mondd meg, anyám, mit tegyek,
hogy neked kedves legyek.

b) Írd le az igéket az igealak jelentése szerint csoportosítva!

feltételes igealak: _____

felszólító igealak: _____

kijelentő igealak: _____

3. Alkoss igealakokat a megadott szóelemekből!

szól + feltételes + T/2. _____

megfejt + felszólító + E/2. _____

kérdez + feltételes + múlt idő + T/1. _____

kalandozik + kijelentő + jövő idő + E/1. _____

súg + felszólító, hosszabb alak, E/2. _____

4. Egészítsd ki a mondatokat a megadott igék feltételes alakjával!

Az énektanárom szívesen _____ (vesz E/3.), ha énekkarba _____

(jár E/1.). Én is _____ (szeret E/1.) az iskola énekkarában énekelni.

A szüleim akkor _____ (támogat T/3.), ha az iskolai eredményem

nem _____ (romlik E/3.).

5. Húzd át a hibás állításokat, és írd mellé helyesen!

zártad volna: kijelentő, múlt idő, T/3. _____

gyűjtsd: felszólító, múlt idő, E/1. _____

nyílni fogtok: feltételes, jelen idő, T/2. _____

lefeküdtem: felszólító, jövő idő, E/1. _____

tegyed: kijelentő, hosszabb alak, múlt idő, E/2. _____

6. a) Egészítsd ki a szavakat többféleképpen úgy, hogy legyen köztük kakukktojás! Indokold a megoldásodat!

CS A ___ ___ ___ N A A ___ ___ ___ T

CS A ___ ___ ___ N A A ___ ___ ___ T

CS A ___ ___ ___ N A A ___ ___ ___ T

CS A ___ ___ ___ N A A ___ ___ ___ T

b) Mit tudsz elmondani a szavakról?

Játsszunk!

1. a) Kösd össze az összetartozó szavakat, szókapcsolatokat azonos színnel úgy, hogy a vonalak ne keresztezzék egymást! Indokold meg a megoldásodat!

PETŐFI SÁNDOR	VÁROS	LAJKA
1957. NOVEMBER 3.	A TISZA	BUDAPEST
KÖLTŐ	X. KERÜLET	HOLD
SZPUTNYIK-2	ANYÁM TYÚKJA	DUNA
VERS	SZŐLŐHEGY UTCA	MŰHOLD

- b) Írd le csoportonként az összekötött kifejezéseket! Ügyelj a nagybetűk és kisbetűk helyes megválasztására!

2. Keresd meg, hány szó bújt el a következő szavakban! Írd le őket a füzetbe!

padlásfeljáró italkereskedés

iskolaigazgató tűzoltóautó

3. Fejezd be a mondatokat az aláhúzott szavakkal rímelő szavakkal!

Kilyukadt a szita, dobd ki gyorsan _____!

Finom ez a fagyi, egyél te is _____!

A folyóban fürdeni tilos, tudod, ugye, _____?

Kifolyt a tinta, tüntesd el _____!

Szereted a mákot? Készíts belőle _____!

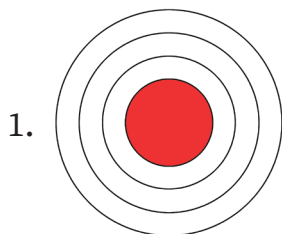
4. a) Karikázd be azokat a szavakat, amelyek értelmesek maradnak, ha a magánhangzóikat **a**-ra cseréled!

túró homok szeppen szelet villám csíra erény molnár felek füzet

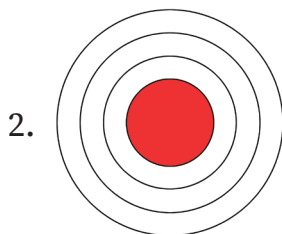
- b) Írd le a bekarikázott szavakat betűrendben!

5. a) Játsszunk célba lövést! Írd a körökbe az adott szófajnak megfelelő szavak sorszámát!

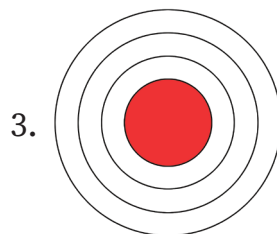
1. fénylett volna	6. ezzel	11. ki fogom egészíteni	15. rátarti
2. te	7. hegyes	12. hanyag	16. kiáltanék
3. Mikor?	8. legkisebb	13. valakik	17. dunai
4. dallamos	9. abban	14. ettől	18. szegedi
5. mondjad	10. gondolkozzunk		

névmás

ige

melléknév

- b) Melyik szófajnak van több találat? Karikázd be a győztes sorszámát!

6. Melyik állatra illenek a nevek? Miért? Indokold meg a válaszodat!

Okos Domokos _____ Pettyes Elek _____

Ravasz Antal _____ Buta Huba _____

Doktor Ottó _____ Szürke Tünde _____

7. Változtass egy betűt (bármelyik lehet), hogy a szó értelmes maradjon!

Például: légcső – lépcső

károg – _____ róka – _____

burok – _____ vonal – _____

sarok – _____ kaptár – _____

hordó – _____ nyelv – _____

Helyesírási szógyűjtemény

FŐNEVEK

Hosszú magánhangzók a főnevekben

ágyikó, albérlő, bölcsőde, Bükk, csöngettyű, dió, dobogó, érdeklődés, fenyő, fésű, fiú, fogó, fűrés, gyanú, gyógyfürdő, háború, háló, híradó, holló, húsvét, jegyszédő, kancsó, kifestő, kívánság, kollekción, körző, mangó, mankó, nyakkendő, orrszarvú, óvoda, őrség, ősz, mező, rádió, rúd, sarkantyú, súlyemelő, szél, szellő, szereplő, szőlő, szúr, teknő, televízió, uralkodó, vakáció, villám, villany

Hosszú mássalhangzók a főnevekben

aggastyán, Anna, állat, asszony, bosszú, cikk, csekk, csillag, dallam, dinnye, dugattyú, ellenőr, expressz, Fanni, felnőtt, forrás, fuvallat, függöny, gallér, Hanna, hattyú, istálló, izzó, jellem, kakukk, kanna, kassza, Kitti, könny, Lilla, meccs, meggy, mell, mellény, menny, mennyezet, Nikolett, nyakkendő, otthon, Ottó, öcsce, Panni, pikkely, pillanat, pillangó, poggyász, reggel, szakáll, szalonna, szellem, szellő, szivattyú, Tappancs, toll, udvariasság, ünnep, vekker, vessző, villa, vityilló

Összetett szavak

ágynemű, állóhely, aranygyűrű, árvíz, bevásárlóközpont, bolhapiac, cseppkő, dinnyehéj, dobostorta, esőköpeny, étlap, hőmérő, gőzhajó, gyermekkuckó, járókelő, jeggyűrű, író, kulcsomó, léggömb, mézeskalács, olvasójegy, osztálykirándulás, papírgyűjtés, pénztárca, pontszám, rejtékhely, rendőrautó, sajtlyuk, sárgarépa, sportcsarnok, szénaboglya, szülőföld, talajvíz, testnevelés, tornacipő, úszósapka, üveggolyó, verssor, vízcsepp, vízimalom

Toldalékos főnevek

árvizet, Balassagyarmatra, Balázssal, bokája, bokrot, Budapestre, darázssal, dinynyékkal, dobbal, dühvel, ecsettel, edénnyel, engedéllyel, Esztergomba, felkiáltással, folyosóján, furulyáját, füttyel, gallyak, grammal, hidak, hosszal, iratait, juhval, kalapáccsal, Károllyal, kerékpárral, kívánsággal, koronggal, kristálycukorral, lapjaikat, makkal, méhvel, Mihállyal, miniszterrel, osztályfőnökkel, órakor, nyulak, pléddel, pöttyel, rajttól, rúzzsal, sajttal, súllyal, szekereket, színből, szívvel, táskájából, tollal, ujjaim, vesszőből, Veszprémbe

A j és az ly a főnevekben

Adorján, akadály, bagoly, baj, bejárat, bélyeg, bojt, borjú, Damjanich, éjjel, éjszaka, erkély, fejsze, fekhely, fogoly, folyó, folyosó, furulya, Galyatető, gereblye, Gergely, hajdú, Hajnalka, hajó, harkály, héja, Hódmezővásárhely, hógolyó, ibolya, interjú, János, jármű, játék, játszótér, Jázmin, joghurt, juhász, kályha, Károly, kastély, keselyű, királylány, kulcslyuk, Lajos, lyukasztó, nyáj, óhaj, Orsolya, osztály, pálya, persely, pólya, szabály, tejszín, újév, ujj, ülőhely, úrhajó, vályú, varjú, zsindey

Személynevek

Ady, Attila, Balogh, Erkel Ferenc, Gaál, Ibolya, Jakab, Janikovszky Éva, József Attila, Júlia, Kazinczy, Kisfaludy, Kölcsey Ferenc, Munkácsy Mihály, Móricz, Nemes Nagy Ágnes, Paál, Rácz, Rákóczi, Weöres Sándor, Wesselényi Miklós

Földrajzi nevek

Alpokalja, Amerikai Egyesült Államok, Árpád híd, Ausztria, Bács-Kiskun megye, Balatonlelle, Békésszentandrás, Berettyó út, Borsod-Abaúj-Zemplén megye, Borsodi-medence, Budapest, Börzsöny, Bulgária, Corvin köz, Csendes-óceán, Csepel-sziget, Dél-Dunántúl, Dráva, Dunaújváros, Erzsébet körút, Észak-Európa, Északi-középhegység, Gödöllő, Győr-Moson-Sopron megye, Hajdú-Bihar megye, Hajdúszoboszló, Hajógyári híd, Hegyalja utca, Hajdú-Bihar megye, Hollandia, Hungária körút, Ipoly út, János-hegy, Jász-Nagykun-Szolnok megye, Kaposvár, Karácsony utca, Kecskemét, Kékestető, Kelet-Magyarország, Kisköre, Kossuth tér, Külső-Somogy, Mátra hegység, Mecsek, Megyeri híd, Merkúr, Mező utca, Mosonmagyaróvár, Nyíregyháza, Pest megye, Románia, Salgótarján, Sebes-Körös, Siófok, Széchenyi tér, Székesfehérvár, Szombathely, Tatabánya, Tiszafüred, Tolna megye, Vadvirág utca, Városliget, Visegrádi-hegység, Zalaegerszeg, Zalai-dombság

Intézménynevek

Balassi Bálint Megyei Könyvtár, Benedek Elek Városi Könyvtár, Budapest Báb-színház, Budapest Táncszínház, Budapesti Állatkert, Farkasréti temető, József Attila Művelődési Központ, Kereskedelmi Szakközépiskola, Kóstolható étterem, Kossuth Lajos Általános Iskola és Diákotthon, Kosztolányi Dezső Megyei Könyvtár, Kölcsey Ferenc Általános Iskola, Liszt Ferenc repülőtér, Madách Imre Gimnázium, Magyar Állami Operaház, Óvodamúzeum, Magyar Államkincstár, Magyar Mezőgazdasági Múzeum, Magyar Posta, Magyar Tudományos Akadémia, Munkácsy Mihály Múzeum, Művészetek Palotája, Nagyvázsónyi Művészeti Iskola, Napsugár Központi Óvoda, Nemzeti Galéria, Nemzeti Múzeum, Nyitnikék Tagóvoda, Rákóczi Ferenc Általános Iskola, Országház, Rudas gyógyfürdő, Széchenyi gyógyfürdő, Vadaspark megállóhely, Vajdahunyad vára, Zenetörténeti Múzeum

Alkotások címe

A Pál utcai fiúk, A Négyszögletű Kerek Erdő, A palacsintás király, A téli tücsök meséi, Buci Maci, Egy kutya emlékei, Élet és Irodalom, Élet és Tudomány, Film-Színház–Muzsika, Harisnyás Pippi a Déltengeren, Hetvenhét magyar népmese, Idegen szavak és kifejezések szótára, Képes gyermeklexikon, Kertészet és Szőlészet, Két kis dinó Budapesten, Kiskegyed, Lakáskultúra, Macskafogó, Minimax Magazin, Orvosi Hetilap, Otthon Magazin, Nemzeti Sport, Nők Lapja, Süni Magazin, Szivárvány, Természetbúvár, Tolnai Népújság

Égitestek neve

Fiastyúk, Föld, Jupiter, Mars, Merkúr, Naprendszer, Neptunusz, Szaturnusz, Tejút, Uránusz, Vénusz

A névelők és a névutók

a felhők felett, a gyerekek között, a hegyek mögül, a kerítésen kívül, a Szent-hegy alatt, a tábla fölött, a templom mellett, az iskola előtt, az utcán keresztül

MELLÉKNEVEK

A j és az ly a melléknevekben

bájos, duhaj, hajlékony, ijedős, ijesztő, jogos, jóízű, jókedvű, jószívű, lejtős, nyájas, olajos, pajkos, rejtelmes, rojtos, sajtos, sejtelmes, szilaj, szomjas, zajos, folyékony, gömbölyű, helyes, hólyagos, kedélyes, kevély, komoly, kristályos, lyukas, mély, mosolygós, mulya, pelyhes, pólyás, sekély, szabályos, szabálytalan, szeszélyes, ünnepélyes, veszélyes

Hosszú mássalhangzó a melléknevekben

bosszús, dallamos, fitt, forró, friss, gennyes, hallgatag, hosszú, illatos, illedelmes, kellemes, könnyelmű, lassú, pikkelyes, pöttyös, rossz, vicces

SZÁMNEVEK

egymillió-négy, ezerkilencszázkilencvenkilenc, ezertizenegy, harmad, harmadik, hatvannyolc, húsz, huszad, huszadik, húszezer, húszezer-tíz, huszonegy, huszonnyolc, huszonöt, kétezer, kétezer-egy, kettő, kevés, kevesebb, legkevesebb, legtöbb, millió, négy harmad, negyvennégy, nyolcadik, sok, tíz, tized, tizedik, tizenegy, tizenkettő, tizenötezer, tízes, tízmillió, több

A toldalékos számnevek

egyes, eggyé, eggyel, 1-gyel, egyet, elsejei, 1-jei, elsején, 1-jén, húszban, 20-ban, 2015-ben, 5.-re, 10-én, öttől, millióan, sokkal, százszor, 100-szor, tizennégyet, tízen, tízszer, tízzel, 10-zel

NÉVMÁSOK

akkora, annyi, azt, ekkora, ennyi, ezt, ilyen, olyan, ő, őket, ugyanannyi, ugyanennyi, hány, hányadik, kihez, kiről, kitől, mekkora, melyik, mennyi, miféle, milyen, abban, abból, afféle, ahhoz, akkora, annak, annál, arról, attól, avval, azzal, ebben, ebből, efféle, ehhez, ekkora, ennek, ennél, erről, ettől, evvel, ezzel

IGÉK

Hosszú mássalhangzó az igékben

aggódik, berreg, billen, csillog, dobban, dörren, faggat, forr, füllent, guggol, guggolad, hallgat, kattan, koppan, kukkol, lobban, loccsan, roppan, röppen, suttog, szaggat, szisszen, szusszan, villámlik, virrad, zöldell, zörren, zümmög

A -t végű igék

alkot, békít, bocsát, bólogat, borít, ért, fejt, felejt, fest, fizet, fogyaszt, fordít, for-
gat, fut, fűt, hajt, halaszt, hallgat, kerít, konyít, köt, kutat, lapít, lát, lazít, lejt, len-
dít, mélyít, merít, mozdít, nevet, nyit, sandít, segít, sejt, selypít, sért, simít, sújt,
szánt, szeret, szít, szorít, szundít, szüntet, tanít, tart, teremt, tölt, üt, vét

A -d, -l, -ll végű igék

áld, áll, árul, bámul, barnul, csügged, dermed, dülled, ébred, fél, felesel, fony-
nyad, fülel, gögicsél, gyullad, hall, hasad, higgad, hull, imád, íté, izzad, kapcsol,
karol, küld, mond, növel, ölel, pirkad, pukkad, rabol, reped, sárgul, sokall, súrol,
süllyed, süpped, száguld, szakad, szikkad, szónokol, talál, tapad, tol, told, vall,
véd, virrad, virul, zsibbad

Az -s, -sz, -z, -dz végű igék

ás, edz, falaz, fogódz(ik), futkos, hisz, hoz, húz, keres, kínoz, les, lökdös, mász(ik),
metsz, mos, néz, olvas, pedz, sároz, tesz, tétováz(ik), vés, vesz, vigyáz, vonz

Az -n, -ny végű igék

fon, harsan, huny, ken, kíván, köszön, libben, lobban, oson, pihen, pottyán, ro-
han, suhan, üzen, zuhan

Szövegek tollbamondáshoz

Ismétlés

1. Hogyan kerülhet a tojás egy keskeny szájú üvegbe? Áztassuk erős ecetbe, míg a héja annyira meg nem puhul, hogy könnyen átnyomhatjuk az üveg nyakán! Ezután öntsünk tiszta vizet az üvegbe! A tojás visszanyeri eredeti formáját, és megkeményedik. A vizet tetszés szerint kiönthetjük az üvegből, de benne is hagyhatjuk.
2. Az ember úgy állította meg a homok mozgását, hogy akácfákat, fenyőt, szőlőt, gyümölcsfákat telepített. A növények csökkentették a szél erejét, gyökereikkel megkötötték a homokot. A Kiskunság az ország legjelentősebb gyümölcs- és zöldségtermő vidékévé vált. A futóhomok aranyhomok lett. (Részlet a Környezetismeret 4. tankönyvből)

A főnév

1. A Balassi Bálint Városi Könyvtár Gyermekkönyvtára vetélkedősorozatot rendezett. A feladatok a magyar népmese témaköréhez kapcsolódtak. A vetélkedő során Arany László, Berze Nagy János, Illyés Gyula, Kriza János és Benedek Elek meséivel ismerkedhettek meg a gyermekek.
2. Kora reggel a Pilvaxban gyülekeztek az ifjak. Ott volt Petőfi, Jókai, Vasvári, Irinyi. Innen elindultak az egyetemek felé, hogy összetoborozzák a fiatalságot. Először a leendő orvosokhoz, majd a jogászokhoz mentek. (...) Délután három órára gyűlést hirdettek a Nemzeti Múzeum előtti térre. (Gyárfásné Kincses Edit: Színes kalendárium, részlet)
3. Budapesten, a Szabadság tér környékén több utcát neveztek el az aradi vértanúkról. Ott található a Kiss Ernő utca, a Nagysándor József utca. Érdligeten és Erzsébetvárosban női nevekről kapta néhány utca a nevét. Az itteni utcanevek között Anna utca, Adél utca, Ágnes utca elnevezés is szerepel.
4. A tudomány jelenlegi állása szerint nyolc bolygót ismerünk a Naprendszerünkben. Ezek a Merkúr, Vénusz, Föld, Mars, Jupiter, Szaturnusz, Uránusz, Neptunusz. A Hold nem fényforrás, csak a Nap sugarait veri vissza. Mivel kering a Föld körül, ezért mindig másképp látjuk. Telihold előtt növekszik, telihold után, újhhold előtt fogy a Hold.
5. Az Északi-középhegység az ország erdőiben leggazdagabb, leghűvösebb éghajlatú része. A Dunántúli-középhegység a Balaton északi partjától a Dunáig húzódik. A Dunántúli-dombság északi határa a Balaton, a déli a Dráva folyó völgye. Nyugaton a Zala, keleten pedig a Duna határolja.

A melléknév

1. A molnárok szaktudása nagyon sokoldalú volt. Az őrletők legszívesebben abba a malomba jártak, ahol a molnár a kívánságuknak megfelelő, jó lisztet őrölt, és szíve-

sen fogadta őket. A szívélyes, barátságos molnár számíthatott rá, hogy nem pártolnak el tőle. (Részlet a vehir.hu honlapjáról)

2. A debreceni református Nagytemplom Debrecen legjellegzetesebb épülete, az ország legnagyobb református temploma. A bal oldali, nyugati toronyból fantasztikus kilátás nyílik Debrecenre, tiszta időben csodálatos panoráma tárul a látogatók elé. Itt helyezték el az új harangot is. A mai harang az eredeti Rákóczi-harang pontos, de kisebb mása, megtalálhatók rajta az eredeti feliratok.

3. A kertajtón csak akkora nyílás volt, hogy Kag kényelmesen átfért rajta. Megállt a nyílás előtt. Nem szeretett idegen nyílásokon átbújni. Túl az ajtón váratlan rém leselkedhetett, és Kag mozdulatlanul meredt a lyukra. Rossz szele volt. Híres orrát hiába erőltette, nesz nem hallatszott. (Fekete István: Vuk, részlet)

A számnév

1. 2013. szeptember 8-án rendezték meg Magyarországon először az Olvasás világnapját a budapesti Marczibányi Téri Művelődési Központban. A rendezvény célja az volt, hogy felhívja a figyelmet az olvasás fontosságára.

2. A Dunán összesen 342 híd van. A dunai hidak mérete nagyon eltérő. Két pillér között a legkisebb hídnyílás jelenleg kilenc méter, a legnagyobb 351 méter. A legrövidebb híd 25, a leghosszabb 2250 méter hosszú.

3. A debreceni Nagytemplom eredeti harangját I. Rákóczi György erdélyi fejedelem öntette 1636-ban, az ellenségtől zsákmányolt ágyúkból. 1802. június 11-én a város tűzvészeinek egyik legnagyobbika a város egyharmadát elhamvasztotta. Az 5600 kg-os harang a tűzvészben a földre zuhant. A lakosok sok vízzel próbálták hűteni, ezért a harang a hirtelen hőtágulás következtében megrepedt.

4. Az Operaház építésének gondolatát a Nemzeti Színház akkori igazgatója vetette fel először. Az épület tervezésére 1873-ban nemzetközi pályázatot hirdettek meg. A bíráló bizottság Ybl Miklós tervét fogadta el, aki azt többször átdolgozta. A megvalósult terv az összes korábbi előnyét magában foglalta. Az Operaház építése 1875. október 11-én kezdődött el, és kilencévi munka után, 1884. szeptember 27-én tartották meg a nyitóelőadást. (Budapest Lexikon)

A névmás

1. Én többször jártam már a családommal a Balatonon. Mi nagyon szeretjük Tihanyt. Te láttad már az apátságot? Téged melyik nevezetesség érdekel? Engem a leven-dulás látványa lenyűgözött. Nektek is ajánlom, hogy látogassatok el ide. Legközelebb veletek szervezzük Tihanyba a nyaralást! Ilyen szép helyre bármikor visszautazom!

2. Milyen jeles napokat tudsz felsorolni? Melyik hónapban van a költészet napja? Kinek a nevéhez kapcsolódik? Mit tudsz a Föld napjáról? Hogyan emlékeztek meg erről a napról az iskolában? Melyik világnapot ünnepeljük október 4-én? Hány híres ember születési dátumát ismered?

3. Az állatok megfigyelése során érdekes következtetésre jutottak a tudósok. Megállapították, hogy az egyes állatfajoknak is igen eltérő az életkoruk. Az állatok között is van igen rövid életű faj, és vannak olyanok, amelyek az embernél is tovább élhetnek. Közismert, hogy a kutyák életkorát hattal vagy héttel kell megszoroznunk, ha össze akarjuk hasonlítani az ember korával. Sokan azt gondolják, hogy a leghosszabb életű állatokat az emlősök között találjuk.
4. Talán megegyeztek volna, ha csak ez a kétféle virág lett volna a kertben. De volt ott sok más is: piros, lila, rózsaszín, fehér, s hányféle változatban! Ez volt a vesztük. Addig tanakodtak, addig vitatkoztak, míg egyszerre csak nagy szél kerekedett. A nagy szélből nagy vihar lett. A vihar meg úgy felkapta a két kis felhőt, hogy azt se tudták, hogy élnek-e vagy hálnak. Egy szempillantás alatt elröpítette őket a szépséges kertből. (Zelk Zoltán: A nagyravágyó felhőcske, részlet)

Az ige

1. A molnár lisztőrléssel foglalkozó mesterember volt, aki a malmok berendezéseinek, szerkezeteinek elkészítéséhez és karbantartásához is értett. A molnárok elsősorban őrléssel foglalkoztak, de rendszeresen működtettek deszkatörő, érczúzó gépezeteket is. Mivel kiválóan értettek a fa megmunkálásához, sokan közülük fafaragással és bútorok készítésével is foglalkoztak. (Magyar Néprajzi Lexikon)
2. Azzal továbbment a három szerencsepróbáló testvér, aznap estére elértek a nagy vízhez, s annak a partján szállást vertek. Éjfélkor ismét eljött a vén banya, s kérte a szállást. Adott a három legény jó szívvel. Reggel egy sapkát adott a középsőnek, melyet, ha a fejére tesz, láthatatlanná válik. (egyszervolt.hu/estimese/A három szerencsepróbáló magya népmese, részlet)
3. Kőrösi Csoma Sándor még diákkorában fogadalmat tett, hogy megfejti azt a kérdést, hogy honnan származik a magyar nép. Harmincötödik életévében nekivágott útjának, kiskabátban, vándorbottal, egy kopott zöld vászontarisznyával az oldalán. Úti célja egy messzi földrészre vezetett, Ázsiába. Már két éve volt úton, amikor leküzdhetetlen akadályok visszafordulásra kényszerítették.
4. A király hazafelé indult, útközben igen szomjas lett. Éppen egy réten ment keresztül, megpillantott egy forrást, és küldte inasát, hogy hozzon neki egy pohárral a tiszta vízből. De az visszajött víz nélkül. Megharagudott a király, kiszállt, és maga ment vízért. Odaért, letérdelt és kezdett inni. Hirtelen valami megkapta az orrát, a király megrémült.

Az igekötős ige

1. 1571. április 2-án kelepcébe csalták a híres kapitányt. Egy falut felgyújtottak a közelben, Kanizsa mellett, mire Thúry 100 jó huszárával ellenük indult, mivel rablókra gondolt. Thúry a falut dúlókat szétszórta, de a falu határában többeszes török csapat várt rá, és vitézeivel együtt bekerítették. A katonái sorra elhullottak mellőle, őt

megadásra szólították fel, de a kapitány az ellenség gyűrűjében ledobta sisakját, hogy halálos sebeket kapjon, és a fogságot elkerülje. Igazi végvári vitézként esett el. (Mitták Ferenc: Thúry György élete és halála nyomán)

2. A szüreti szokások a szőlőszedés utolsó napjához kapcsolódtak, akkor elkészítettek a szüreti koszorút; az uraságot verses rigmusokkal köszöntötték; a legjobb szedőket megajándékozták. Bortermő vidékeken a munka befejezése után nagyobb szabású multságokat, szüreti felvonulásokat rendeztek. A kisebb szőlőkben a segítőket a család hívta meg a szüretre. A házigazda étellel-itallal is megkínálta a szüretelőket, a szőlőből, mustból kóstolóval látta el őket.

3. Május első vasárnapja a nevetés világnapja. Az ünnepet először 1998-ban Indiában, egy nevetőklubban tartották meg. Az volt a céljuk, hogy egyre többen kapcsolódjanak be a mozgalomba, mert a nevetés hatására nemcsak közérzetünk javul, hanem sokan egészségüket is visszakaphatják. Nemsokára hazánkban is számos hahotaklub kezdte meg működését.

Az ige és toldalékai

1. Az árnyékok összefolytak, és a sástengerre szürke sóhaját rálehelte az alkony. Tás népe sűrűn járt ekkor már Vuk felett, ki felemelte fejét, de le is vágta abban a pillanatban. Mert egy erőszakos dörrenés rázta meg az alvó vizet, és utána egy vadkacsa sáporogott valahol a levegőben. Messze volt a lövés, a kis róka érzékeny füleibe mégis szinte beleordított a kemény csattanás. (Fekete István: Vuk, részlet)

2. A természet februárban várakozik, már felkészülne a tavaszra. A föld alatt lévő magvak nevelgetnék csírájukat, indítanak fel őket a fény felé. Milyen jó lenne, ha már a nap sugarai melegítenék őket! A madarak csivitelése töltené be az erdőt. Őzek lépkednének a tisztáson, nyulak ugrándoználak a fák között.

3. Sose higgy a hízelgőnek! Járt utat járatlanért el ne hagyj! Ott olts, ahol ég! Akkor lássam, mikor a hátam közepét! Nyugtával dicsérd a napot! Ajándék lónak ne nézd a fogát! Nézd meg az anyját, vedd el a lányát!

4. A víz maga az élet forrása. Ne pazarold az ivóvizet! Kádban fürdés helyett zuhanyozz! Figyelj, hogy ne csöpögjön feleslegesen a vízcsap! Ne használj a takarításnál erős vegyszereket! A feleslegessé vált olajat ne öntsd a lefolyóba! Gyűjts esővizet a locsoláshoz! A tavakba, folyókba ne dobj szemetet! A háztartási hulladékot szelektíven gyűjtsd! A veszélyes anyagokat a kijelölt helyre tedd!

Tartalom

ISMÉT EGYÜTT! ISMÉTELJÜNK!

Fejezetről fejezetre... ..	3
A hangok és a betűk.....	4
A szavak.....	5
A szófajok	6
A mondatok és a szöveg	8
Helyesírási ismeretek	10

A FŐNÉV ÉS A MELLÉKNÉV

A szavak és jelentésük.....	12
A főnév ismétlése	14
A személynevek.....	16
A földrajzi nevek 1.	18
A földrajzi nevek 2.	19
A földrajzi nevek 3.	21
Az intézménynevek.....	22
Mozik, boltok saját neve.....	23
Alkotások címe.....	24
Egyéb tulajdonnevek.....	26
A toldalékok fajtái.....	27
A főnév és a -val, -vel.....	28
A névelő és a névutó	30
Már ismerem!.....	32
A melléknév ismétlése	34
A melléknév toldalékai.....	36

A SZÁMNÉV

A számnév	37
A számnevek jelentése	39
Gyakorlás	41
A számnevek helyesírása.....	43
A dátum és a keltezés	44
Gyakorlás	45

A NÉVMÁS

A névmás	46
A személyes névmás	47
A mutató névmás.....	48
A kérdő névmás.....	49
A névmások gyakorlása.....	50
Összefoglalás.....	51

AZ IGE

Az igék ismétlése	53
Az igék jelentése	55
Az igeidők	56
Az igekötős igék.....	57
Az igék helyesírása	58

AZ IGE ÉS TOLDALÉKAI

A mondatfajták ismétlése.....	59
A kijelentő igealak	61
A feltételes igealak.....	63
A felszólító igealak.....	65
A -j toldalék.....	67
Az egyé vált -j.....	69
Megváltozott igealakok	71
Rövid és hosszú igealakok	73
Összefoglalás.....	74
Gyakorlás.....	76
Játsszunk!	78
Helyesírási szógyűjtemény	80
Szövegek tollbamondáshoz.....	84

JELMAGYARÁZAT

Írd le!

Kösd össze!

Párban dolgozz!

Húzd alá!

Olvasd el!

Csoportban dolgozz!

Karikázd be!

Olvasd fel!

Játsszunk!

Keresd meg!